

UNIVERZITET SINGIDUNUM
DEPARTMAN ZA POSLEDIPLOMSKE STUDIJE

MASTER RAD

Analiza poslovanja auto industrije u periodu posle finansijske krize

Mentor:

Prof. dr Goranka Knežević

Autor:

Jelena Lekić 400324/2014

Beograd, 2016.

Sadržaj

Uvod.....	4
Predmet istraživanja.....	4
Ciljevi istraživanja	5
Hipoteze istraživanja.....	5
Metode i tehnike istraživanja	6
Struktura rada.....	6
1 Svetska ekonomska kriza i njen uticaj na automobilsku industriju.....	7
1.1 Svetska ekonomska kriza – uopšteno.....	7
1.2 Uticaj krize na automobilsku industriju	9
2 Teorijski aspekt analize finansijskih izveštaja.....	14
2.1 Bilansi i njihovo poreklo	14
2.2 Analiza pomoću finansijskih pokazatelja.....	16
2.3 Korišćenje finansijskih racio pokazatelja.....	18
3 Analiza poslovanja auto industrije u periodu posle finansijske krize	20
3.1 Analiza tržišne koncentracije i učešća	21
3.2 Osnovne informacije o društvima	23
3.3 Analiza osnovnih pokazatelja.....	25
4 Analiza finansijskih pokazatelja	30
4.1 Racio zaduženosti.....	30
4.2 Racio likvidnosti	33
4.3 Racia profitabilnosti	36
4.4 DUPONT analiza	42
5 Kreditna analiza.....	43
5.1 Z – skor za privatna privredna društva.....	43
5.2 Z – skor za industrijska društva i društva koja posluju na tržištima u razvoju	45
5.3 Prilagođeni Z – skor model	46

Zaključak.....	48
Literatura.....	50
Prilozi – finansijski izveštaji društva	53
Mercedes-Benz	53
Grand Motors	55
Zastava	57
Toyota	59
Delta Motors	61
KIA auto.....	64
Renault Nissan	66
Delta Automoto.....	68
Auto Čačak.....	70
HIT Auto.....	72

Uvod

Analiza finansijskih izveštaja se koristi kako bi se ocenilo finansijsko zdravlje privrednih društava i odredilo da li je vredno investirati u ta društva. Osim toga, analiza finansijskih izveštaja se koristi da bi se odredila uspešnost i likvidnost poslovanja privrednog društva. Rezultati, koji se dobijaju finansijskom analizom, se tumače i daju određene naznake poslovanja društva u budućnosti, a mogu se koristiti da bi se poredila društva u određenoj delatnosti, što je predmet istraživanja u ovom radu. Na osnovu finansijske analize, stejkholderi mogu doneti odluke o odobravanju kredita, kupovini akcija, i slično.

Analiza daje odgovore stejkholderima na mnoga pitanja. Na osnovu analize se može saznati na koji način i da li privredno društvo ostvaruje adekvatnu zaradu, da li efikasno koristi raspoloživa sredstva, da li je u stanju da izmiri obaveze na vreme, u kom vremenskom roku naplaćuje potraživanja od kupaca i slično. Profitabilnost i likvidnost privrednog društva interesuje kreditore i dobavljače; informacije o sadašnjim i budućim prinosima interesuju potencijalne investitore i akcionare; svi aspekti poslovanja i performanse zanimaju rukovodstvo preduzeća, i tako dalje.

Predmet istraživanja

Predmet istraživanja u ovom radu su 10 velikih, srednjih i malih društava koja se bave trgovinom automobila i motornih vozila u Republici Srbiji i to: Mercedes-Benz, Grand Motors, Zastava, Toyota, Delta Motors, KIA, Renault Nissan, Delta Automoto, Auto Čačak i HIT auto. Ova društva su izabrana na osnovu toga što predstavljaju vodeća privredna društva iz ove delatnosti. Period analize obuhvata tri godine 2012., 2013., i 2014. godinu kako bi se videlo da li je svetska ekonomska kriza uticala na poslovanje ovih društava.

Svrha analize finansijskih izveštaja jeste da se ocene finansijske performanse izabranih društava. Analiza finansijskih izveštaja je trenutno aktuelna tema u Republici Srbiji i postoji veliki broj radova koji se odnose na nju, uključujući i naučne radove koji prikazuju komparativnu analizu i performanse.

Ciljevi istraživanja

Ovaj rad ima dva cilja: naučni i društveni. Naučni cilj se sastoji u sistematičnom prikazu postupka analize poslovanja privrednih društava na bazi javno dostupnih podataka iz finansijskih izveštaja. Imajući u vidu veličinu izabranih društava i njihov značaj za privredu Republike Srbije, društveni cilj rada je da ukaže na aktuelno stanje finansijskih performansi privrednih društava i mogućnosti za unapređenje.

Hipoteze istraživanja

Glavna hipoteza: Analizom finansijskih izveštaja u delatnosti trgovine automobilima i motornim vozilima dolazi se do zaključka da je svetska ekonomska kriza uticala na trgovinu automobilima u Republici Srbiji.

Sporedne hipoteze:

1. Menadžeri društava se koriste s nekoliko važnih pokazatelja kako bi prikazali zaduženost, likvidnost, efikasnost i profitabilnost privrednog društva, a mogu kombinovati i računovodstvene podatke da bi izmerili koliko investitori cene društvo ili koliko efikasno društvo koristi svoje izvore.
2. Analiza finansijskih pokazatelja će retko biti od koristi ako se samo mehanički primenjuje u praksi. Ona zahteva veliku dozu dobre procene, a pokazatelji retko kad daju odgovore, ali pomažu da se postave prava pitanja.
3. Nakon 2012., godine većina izabranih društava za analizu je poslovala lošije, da bi se u 2014. godini finansijsko zdravlje društava popravilo, što nam govori da je kriza uticala na poslovanje društava iz auto industrije.

Metode i tehnike istraživanja

Osnovne metode koje se primenjuju u radu jesu metod analize, indukcije i dedukcije. Od opštenaučnih metoda u radu se primenjuju kvantitativni modeli i duže vremenske serije istraživanja (3 godine), a od posebnih metoda koristi se metoda studije slučaja.

Struktura rada

U uvodu rada je opisana metodologija naučnog istraživanja u kojoj se određuje predmet istraživanja, ciljevi istraživanja, značaj istraživanja, hipoteze istraživanja i metode istraživanja.

Rad se sastoji iz pet glava. Prva glava rada nas teorijski uvodi u pojam krize i kako se auto industrija „borila“ da prevaziđe krizu i ponovo stane na noge. Druga glava rada nas teorijski uvodi u pojam analize finansijskih izveštaja i primenu racia kod analize finansijskih izveštaja. Treća glava rada objašnjava koja su privredna društva uzeta za analizu, kakvo je tržišno učešće društava u auto industriji u 2014. godini i osnovne pokazatelje društava. Četvrta glava rada nas dublje uvodi u analizu finansijskih izveštaja u kojoj se analiziraju određena racia kako bismo utvrdili finansijsko zdravlje privrednih društava. Peta glava rada predstavlja kreditnu analizu privrednih društava.

U zaključku se dokazuju ili opovrgavaju hipoteze koje su postavljene u uvodnom delu rada. U literaturi se navodi spisak svih knjiga, časopisa, i Internet izvora korišćenih za potrebe ovog rada. U prilogima se nalaze finansijskih izveštaji svih društava uzetih za analizu.

1 Svetska ekonomska kriza i njen uticaj na automobilsku industriju

Svetska ekonomska kriza i njen uticaj na automobilsku industriju predstavlja uvodnu glavu u radu kako bi se najbolje razumela analiza finansijskih izveštaja privrednih društava iz Republike Srbije koja se bave trgovinom automobilima i lakim motornim vozilima. Prva glava rada će objasniti uopšteno šta je kriza i određene karakteristike svetske ekonomske krize, kao i kako je pomenuta kriza uticala na automobilsku industriju u svetu i u Republici Srbiji.

1.1 Svetska ekonomska kriza – uopšteno

Većina autora kako u Srbiji tako i u svetu svetsku ekonomsku krizu tretiraju kao posledicu zakonitih kolebanja privrednih ciklusa, odnosno kao posledicu sloma tržišta stambenih kredita u Sjedinjenim Američkim Državama do koje je doveo proces deregulacije bankarskog sistema i finansijskih tržišta. Posle jedne od najvećih kriza u dvadesetom veku, ova kriza se smatra još većom jer je imala mnogo veće posledice nego *Velika depresija* i ostavila je mnoge zemlje osiromašene, došlo je do povećanja inflacije i smanjenja zaposlenosti, i tako dalje. Posle zamena zlata za dolar, posle pada Berlinskog zida, drugih manjih kriza, tako je došlo i do sloma berze i tržišta stambenih kredita u SAD-u što je i dovelo to toga da se kriza proširi širom sveta i napravi katastrofalne posledice.

Idealni finansijski instrumenti koji su uticali na kretanje tržišnih cena doveli su do povećanja profitabilnosti spekulativnih operacija na finansijskom tržištu. Spekulanti su počeli da ulažu na finansijska tržišta svoj rastući kapital, i odjednom je stvorena masa finansijske aktive koja je bila ogromne vrednosti realnog sektora ekonomije. To je sve stvaralo „vazdušni balon“ koji se sve više širio i u SAD-u, gde su bile najveće mogućnosti da se investira, došlo je to toga da je investiranje u realni sektor ekonomije postalo nerentabilno. Iz proizvodnje su se odlivale velike količine novca, a sav kapital je bio usmeren u finansijski sektor privrede (Dušanić, 2010, 15).

Kriza koja je širila sa tržišta SAD-a se smatra da je produkt neoliberalnog ekonomskog koncepta razvoja savremenih kapitalističkih država. Države su počele da nacionalizuju privatne finansijske institucije i preduzeća koja su bila od državnog značaja. U 2007. godini kriza je pogodila hipotekarno tržište SAD-a, kao i tržište kapitala što se brzo proširilo na sve zemlje širom sveta. Kriza je eskalirala naredne godine. Budžetske potrošnje u SAD-u su bile prenapregnute, deficit je bio ogroman, na području Iraka i Avganistana su počele vojne intervencije, dolar je počeo da gubi na vrednosti, i tako dalje.

Nakon što je jedna od najvećih investicionih banaka bankrotirala - Liman Braders (*Lehman Brothers*), kriza se širila i razarala sve pred sobom. SAD nije želeo da pokrije sve gubitke koje je banka imala i država nije reagovala da spase banku od bankrotstva, čime je prekinula pravilo *to big to fail* (previše veliki da bi bankrotirao) kako bi se smanjio negativni domino efekat i kako bi se minimizovali gubici. Međutim, ovo je samo doprinelo da se kriza ubrza i proširi, jer se na tržištu pojavio strah što je je prouzrokovalo nelikvidnost kroz „zamrzavanje“ kreditnog tržišta. Banke su prestale da odobravaju kredite, čuvale su keš koji su do tada prikupile, a tržište novca je prestalo da funkcioniše. Država je morala da primeni pravilo *to big to fail* i morala je da spasi sledeće preduzeće koje je bilo na rubu propasti, a to je bila jedna od najvećih osiguravajućih kompanija AIG osiguranje. Nakon toga, država je bila u obavezi da spasi veliki broj investicionih banaka, međutim, „vazdušni balon“ nije mogao da se zaustavi od pucanja koje je usledilo i pogodilo ceo svet (*Jeremić, 2012, 18*).

Posledice krize bile su enormne i katastrofalne za sve države, kako razvijene, tako i one u tranziciji i nerazvijene države. Kapital banaka se polako topio, preduzeća i banke su postale nelikvidne, investitori su počeli da prodaju svoje akcije sa što višim stopama uz veće diskonte kako bi sva aktiva mogla da se pretvori u keš, a uz to, veliki broj investitora se povlačio sa manje razvijenih tržišta. Investitori su se plašili da će i oni „propasti“ pa su iz tog razloga počeli da se povlače sa manje razvijenih tržišta. Iako se kriza desila u SAD, investitori su smatrali da je dolar i dalje bio pouzdana rezervna valuta.

1.2 Uticaj krize na automobilsku industriju

Ukoliko govorimo globalno o auto industriji, onda bismo mogli reći da ona predstavlja jedan od glavih stubova ekonomije skoro svake zemlje jer je povezana sa nekoliko industrija (industrija sirovina i materijala, industrije komponenti, i tako dalje) što je uticalo da se te industrije i razvijaju. Auto industrija je jedna od glavnih stubova iz razloga što podstiče zaposlenost jer je u auto industriji potrebno mnogo radne snage. Neki autori smatraju da je auto industrija simbol prestiža u nekim zemljama jer utiče na stvaranje dodatne vrednosti i društvenog bruto proizvoda. Auto industrija ulaže puno novca u inovacije, istraživanja, razvoj, ima veliki značaj u razvoju spoljne trgovine, i veliki broj investitora investira u auto industriju (posebno u našoj zemlji) (*Madić, 2011, 84*). Vlade mnogih zemalja štite auto industriji pogotvo u periodima recesije i krize upravo zbog njene važnosti.

Tabela 1 – **Karakteristike auto industrije**

Globalna industrija	Strateška industrija	Integrisana industrija	Izuzetno koncentrisana	Počiva na jakoj regionalnoj strukturi
Velika konkurencija	Stimuliše zaposlenost	Poveća značaj spoljnih izvora snabdevanja	Razvoj SDI	Utiče na produktivnost i ekonomski razvoj zemlje

Izvor: Izrada autora prema: *Madić, 2011, 84-86*.

U 2008. godini kriza je pogodila i auto industriju i to u fazi restrukturiranja, visoke konkurencije, oslicirajućeg dolara i nafte, usled povećanja cena sirovina i tako dalje. Tri velika američka proizvođača su počela polako da beleže gubitke. Zamrzavanje američkog tržišta je dovelo do toga da se veliki broj porudžbina odbije, da se ne plate računi dobavljačima, i tako dalje. Visoke cene određenih auto delova su postale preskupe za proizvođače koji nisu imali novca da ih kupe ili su morali da odlože njihovu kupovinu. Kupci u Americi nisu mogli da dobiju kredite da kupe prestižna vozila jer su se vodili strahom da će njihova investicija propasti. U 2008. godini došlo se do zaključka da je ova kriza slična Velikoj depresiji, i te godine prodaja vozila je počela da opada (*Sturgeon, Biesebroeck, 2010, 6*).

Madić navodi da je 2009. godina bila veoma teška za auto industriju, jer je došlo do pada proizvodnje u odnosu na prethodne godine (*Madić, 2011, 89*). Proizvodnja automobila i delova je opadala sve više i više u 2009. Kako bi se pomoglo u krizi vlade mnogih zemalja su provele strane direktne investicije, a uz to su korišćene stimulacije prodaje novih automobila i poreske olakšice. Neke zemlje su smanjile porez na kupovinu automobila, kao što je Kina, Francuska je obezbedila velike zajmove sa malom kamatom za Renault pod uslovom da proizvođač zadrži proizvodnju u Francuskoj i tako dalje (*Madić, 2011, 90*).

Nakon 2009. godine i drastičnog pada auto industrija je polako počela da se oporavljala *Organisation Internationale des Constructeurs* – Međunarodna organizacija proizvođača automobila - OICA je 2011. godine objavila da se u 2011. i 2012. godini proizvelo oko 6% novih automobila na tržištu, čiji su glavni proizvođači Kina, Japan, Nemačka, Južna Koreja i Indija. Najveći proizvođači automobila su bile naredne auto kompanije: Reno, Suzuki, Tojota, Nisan, Dženeral Motors, Honda, Hjundai i Folksvagen i Ford (*Radić, Stanković, Vukadinović, 2013, A-207*).

Tabela 2 – Top 10 najvećih svetskih tržišta auto industriji u 2011. i 2012. godini

Država	Udeo u 2011. u %	Udeo u 2012. u %
Kina	27,73%	28,22%
SAD	18,75%	21,26%
Japan	5,42%	8,52%
Nemačka	5,06%	5,07%
Brazil	4,80%	4,59%
Indija	3,89%	4,38%
Rusija	3,50%	4,05%
Francuska	4,26%	3,58%
UK	3,40%	3,43%
Italija	3,30%	2,62%

Izvor: *Radić, Stanković, Vukadinović, 2013, A-208*.

U Republici Srbiji auto industrija je industrija koja ima dugu tradiciju, još od prošlog veka. Kragujevac je prvi grad koji je počeo da se bavi proizvodnjom automobila i motornih delova, a prvi model koji se proizveo je Zastava, po licenci FIAT. Dobavljači brenda Zastave su proizvodili automobile i delove po visokim i strogim standardima, što je dovelo do saradnje sa mnogim svetskim automobilskim brendovima, kao što su Mercedes, Ford, Opel i PSA (dostupno na: <http://ras.gov.rs/sr/automobilska-industrija>, preuzeto dana 02.06.2016.).

U današnje vreme automobilska industrija u Srbiji je jedna od najistaknutijih u sektoru u koji se dosta investiralo i omogućilo da snabde skoro sve veće evropske i neke azijske proizvođače automobila svojim proizvodima (dostupno na: <http://ras.gov.rs/sr/automobilska-industrija>, preuzeto dana 02.06.2016.).

Jedna od najvećih investicija u automobilskom sektoru je u projekat FIAT. FIAT je doveo veliki broj investitora u našu zemlju, kao i veliki broj proizvođača auto-delova. Smatra se da je ovaj projekat jedan od najvećih projekata iz ove industrije u zadnjih 20 godina (dostupno na: <http://ras.gov.rs/sr/automobilska-industrija>, preuzeto dana 02.06.2016.).

Kada su banke preživele svetsku finansijsku krizu, red je došao i na automobilsku industriju. Ova kriza se javila širom čitave planete, prešla u stvarni život, postala je realno i ugrozila je mnoga radna mesta i bacila senku na jake brendove automobila, kao što su i BMW i Mercedes (dostupno na: www.vreme.com/cms/view.php?id=757809, preuzeto dana 02.06.2016.). Smatra se da ova kriza nije mogla da se predvidi. Sled događaja je bio:

- Poskupljenje benzina i sirovina
- Nestanak novca na tržištu
- Poskupljenje kredita
- Opadanje prodaje
- Smanjivanje dobiti
- Zaustavljanje investicija
- Zaustavljanje proizvodnje
- Otpuštanje radnika.

Nakon ovog sleda događaja, na scenu stupaju određeni finansijski planovi: treba praviti takve i onoliko automobila, kakve i koliko može da se proda, sa onoliko radne snage koliko je potrebno dok će finansijska moć kupaca zavisiti od jačine recesije, i od toga koliko će duboka i duga finansijska kriza da bude (*dostupno na: www.vreme.com/cms/view.php?id=757809, preuzeto dana 02.06.2016.*).

Jedne od najugroženijih brendova automobila su bili : Opel, Mercedes i BMW, ali najugroženiji od svih je bio Opel, on je najpre upao u bankrot. Opel se zaduživao za nekoliko milijardi eura i tražio je pomoć čak i od Angele Merkel. Što se tiče državne pomoći za Opel, bila je problematična jer je suprotna suštini slobodnog tržišta, a suština je: sposobni rastu, nesposobni propadaju (*dostupno na: www.vreme.com/cms/view.php?id=757809, preuzeto dana 02.06.2016.*).

Osim što je Evropa zapala u automobilsku krizu, zapala je i Amerika. Tri najveća američka proizvođača automobila: Krajsler, Ford i Dženeral motors. zamolila su Kongres, koji se održao u Detroitu, da im pozajmi 25 milijardi dolara za spas, uz opomenu da bi njihov slom bio težak udarac za celu privredu Sjedinjenih Američkih Država (*dostupno na: www.rts.rs/page/stories/sr/story/13/ekonomija/28420/automobilska-industrija-pred-krahom.html, preuzeto dana 02.06.2016.*).

Slom najjačih brendova bi doveo do gubitka čak i do tri miliona radnih mesta, a kako bi godine prolazile, taj gubitak bi bio sve veći i veći. Čak iako su uložile molbu da se ovi automobilske brendovi spasu na Kongresu, došlo je do sukoba između republikanaca i Bušove administracije. Sa jedne strane demokrate u Kongresu su podržali predlog da se 25 milijardi dolara iz plana za spasavanje ekonomskog sektora upotrebi za pomoć proizvođačima automobila, međutim Bušova administracija smatra da bi auto-industrija morala da se reorganizuje, uz pomoć ranije odobrenih zajmova (*dostupno na: www.rts.rs/page/stories/sr/story/13/ekonomija/28420/automobilska-industrija-pred-krahom.html, preuzeto dana 02.06.2016.*).

Direktori automobilskih kompanija su rekli da su voljni da razmotre smanjenje svojih plata na jedan dolar kako bi pokazali spremnost na žrtvovanje za federalnu pomoć. Na kraju se pokazalo da i ne postoji tolika naklonost prema automobilske industriji, zakonodavci su bili puni kritika na račun proizvođača automobila i pitaju se da li bi zajam zaista izlečio kompanije od onoga od čega boluju, dok je demokratski senator Kristofer Dod je, na početku ispitivanja trojice direktora koje je trajalo četiri sata, rekao da autoindustrija "traži

lek za rane koje je u najvećoj meri zadala sama sebi." Ipak, Dod je rekao da će "hiljade radnika izgubiti posao" ako se dozvoli da kompanije propadnu. Republikanski senator Majk Enzi kaže da finansijska kriza "nije jedini razlog za nevolje autoindustrije", već da su "neefikasna produkcija" i "skupi sporazumi sa zaposlenima" doveli američke kompanije u nepovoljan položaj prema inostranoj konkurenciji (dostupno na: www.rts.rs/page/stories/sr/story/13/ekonomija/28420/automobilska-industrija-pred-krahom.html, preuzeto dana 02.06.2016.).

Na osnovu finansijskih podataka, kada je kriza eskalirala 2007. godine, izvršena je analiza finansijskog poslovanja osam najvećih brendova i to – General Motors, Ford, BMW, VolksWagen, Daimler, PeugeotCitroen – PSA, Toyota i FIAT (dostupno na: www.sef.rs/makroekonomija/svetska-ekonomska-kriza-i-njen-uticaj-na-automobilsku-industriju.html, preuzeto dana 02.06.2016.). Analiza je pokazala da je likvidnost kod ovih brendova bila veoma niska sa veoma niskim učešćem sopstvenog kapitala i visokim učešćem fiksnih sredstava.

Potrošačka tražnja za luksuznim sredstvima je opala, što je uticalo negativno na finansijski rezultat kompanija koje posluju u auto industriji. Međutim, veliki broj poznatih i najboljih kompanije je uspelo da profitira za vreme krize, što je pokazalo da je ova grana profitabilna i da zapošljava veliki broj radnika. Kompanije iz godine u godinu unapređuju svoje poslovanje tako što uvode nove tehnologije i prave takve strategije da su im troškovi što niži i da zapošljavaju više radne snage, što veoma znači ekonomiji jedne zemlje, a pogotovo zemalja u tranziciji, kakva je Republika Srbija (dostupno na: www.sef.rs/makroekonomija/svetska-ekonomska-kriza-i-njen-uticaj-na-automobilsku-industriju.html, preuzeto dana 02.06.2016.).

2 Teorijski aspekt analize finansijskih izveštaja

Teorijski aspekt analize finansijskih izveštaja predstavlja drugu glavu rada. Da bismo analizirali finansijske izveštaje privrednih društava iz automobilske industrije koja posluju u Republici Srbiji prvo se moramo osvrnuti na to šta su bilansi, šta je analiza finansijskih izveštaja, a najviše na racio analizu, njen cilj, svrhu, značaj, i tako dalje. Ovaj deo rada je takođe teorijski deo rada nakon kojeg ide studija slučaja vezana za analizu finansijskih izveštaja slučajno izabranih društava iz delatnosti trgovine automobilima i lakim motornim vozilima. U okviru drugog dela rada analiziraće se dva poglavlja: Racio analiza i Korišćenje finansijskih racio pokazatelja.

2.1 Bilansi i njihovo poreklo

Ranković navodi da je pojam bilans latinskog porekla koje označava vagu sa dva tase. Međutim, ako govorimo o knjigovodstvu, onda je reč bilans povezana sa italijanskom rečju *bilancio* (bilans). Iz ovoga sledi da moraju postojati dve strane kod bilansa i koje moraju biti jednake. Reč bilans se koristila i u drugim kontekstima – profesionalne aktivnosti jednog čoveka, bilans parlamentarne sednice, aktivna i pasivna zanimanja čoveka i slično (*Ranković, 2007, 21*). Blumer navodi da se bilans može raščlaniti na pozitivne i negativne rezultate, uspehe i neuspehe, gde pozitivne rezultate i uspehe svrstava u aktivu, a negativne rezultate i neuspehe u pasivu (*Blumer, 1986, 13*).

Heinen navodi da se bilans odnosi na plus i minus određenog stanja života i da koristi sadašnjost i prošlost kako bi se predvidele aktivnosti u budućnosti (*Heinen, 1962, 11*). Snozzi navodi da postoje samo dve strane bilansa: primanja i izdavanja, prihodi i rashodi, aktiva i pasiva, predviđanje i primanja i predviđanje izdavanja, itd (*Snozzi, 1970, 1*). Dakle, svi autori navode da kod bilansa moraju postojati dve strane koje moraju biti jednake.

Između sadržine i zadataka bilansa postoji tesna veza. Razlog sastavljanja bilansa je veliki broj ciljeva koji su bitni za pravila bilansiranja, a definisanje bilansiranja je ponekad bezuspešno, upravo zbog velikog broja ciljeva. Kod različitih vrsta bilansa postoje i različiti ciljevi i zadaci koji se međusobno razlikuju manje ili više, po formi i sadržini. Kako će oni izgledati i šta će pokazivati zavisi od cilja koji bilansista želi da ostvari, od ciljeva grupa koje obaveštava i od toga šta je povod bilansiranja (*Kostka, 1978, 33*).

Postoji nekoliko kriterijuma koji se koriste za razvrstavanje bilansa, a Ranković navodi najčešće korišćene kriterijume (*Ranković, 2007, 39*):

- Redovnost sastavljanja,
- Povezanost sa knjigovodstvom,
- Globalna svrha iskazivanja,
- Merodavnost pravnih normi,
- Područje informisanja,
- Dužina bilansnog perioda,
- Vremenski period koji pokrivaju,
- Tehnika sastavljanja,
- Karakter bilansnih veličina – stanje ili tok,
- Broj uključenih preduzeća u bilans i forme sažimanja,
- Pripadnost privrednoj grupi, i
- Ekonomsko-teorijsko objašnjenje bilansa

2.2 Analiza pomoću finansijskih pokazatelja

Sama reč analiza označava objašnjavanje stvari, raščlanjivanje stvari na manje sastavne delove, izučavanje raščlanjenih delova i kako reaguju u povezanosti sa drugim pojavama, i tako dalje.

Racio analiza podrazumeva jednu od najfrekventnije korišćenih instrumenata finansijske analize za sveobuhvatno sagledavanje i ocenu finansijskog statusa i zarađivačke sposobnosti privrednih društava. Ona se koristi kako bi se dobila prava finansijska slika privrednog društva i kako bi se sagledao finansijski položaj privrednih društava u Republici Srbiji. Racio analiza podrazumeva da se u odnos stavljaju pozicije iz bilansa stanja ili uspeha, u odnosu na to koji se racio broj izračunava u obliku prostih matematičkih formula. Na ovaj način dobija se jasnija slika poslovnih aktivnosti privrednih društava, u ovom slučaju iz automobilske industrije, koja je uporediva sa drugim društvima iz iste delatnosti.

Određenim metodama se stvari raščlanjaju na sastavne delove i oni se mogu izučavati zajedno ili kao svaki deo sam za sebe, ali se uglavnom posmatra u odnosu na druge delove. Koristeći analizu investitori, akcionari i drugi zainteresovani dolaze do raznih saznanja koja se tiču njih i drugih učesnika na tržištu. Sem toga, analiza je jako bitna jer daje jasnu sliku o tome šta se dešava u određenom trenutku u sadašnjosti, šta se jasno dešavalo u prošlosti, a može se napraviti strategija planiranja budućnosti sa velikom verovatnoćom. Iz tog razloga, postoje nekoliko metoda, alata i tehnika da bi se određene pojave izračunale, a u današnje vreme najčešće se koriste razni softveri i programi koji sami, po unapred definisanim formulama, računaju i analiziraju određene pojave. U tom smislu, matematika i statistika igraju veliku ulogu kod analize, a pogotovo kada se radi analiza finansijskih izveštaja jer se koriste razne matematičke formule i statistika za računanje, analizu i objašnjenje kretanja određenih pojava u određenom vremenskom periodu.

Svrha, cilj i zadatak analize nisu jedno te isto – nisu sinonimi. Treba se znati da je cilj neke ekonomske aktivnost stvaranje prihoda, dok je zadatak proizvodnja robe nove upotrebne vrednosti, a na kraju, svrha jeste zadovoljstvo potrošača i njihova lojalnost određenom proizvodu/usluzi, odnosno određenom brendu. Da bi se cilj ostvario potrebno je da se zadovolji bar jedna potreba jednog člana privrednog društva kako bi proizvod dobio nove upotrebne vrednosti. Ako su zaposleni zadovoljni, onda će više pažnje obraćati na kvalitet proizvoda i na to kako zadovoljiti potrošače (*Rodić, et al., 2007, 125*).

Postoji nekoliko vrsta finansijskih izveštaja, a njihovi korisnici su postojeći i potencijalni vlasnici privrednih društava, menadžment društava, poslovni partneri, odnosno stejkholderi kao što su dobavljači, kupci, konkurenti, tj. svi oni koji su zainteresovani za investiciju u privredno društvo, zajmodavci i, na kraju, vlada i njeni organi, zakonodavni organi i lokalne vlasti. Ostali analitičari nemaju tako direktan uticaj na poslovanje preduzeća i formiranje finansijskih izveštaja i to su uglavnom zajmoprimci, poreski obveznici, sindikati, berzanski posrednici, rejting agencije, savetnici, zaposleni, i tako dalje (*Vučković, 2014, 43*).

Mnogi vlasnici smatraju da će im mnoga ulagana sredstva biti vraćena u nekom određenom vremenskom periodu, a njihovi osnovni ciljevi jesu da privredna društva stabilno posluju na dug vremenski period i da budu profitabilna. Vlasnici su zainteresovani za priliv i ostvarenje novčanih sredstava, dok je menadžment samog društva izložen mnogim rizicima. Privredna društva moraju da stalno vode računa o tome kako da se zaštite od rizika i da stalno prate kretanje tržišta, kao i da prave strategije ako im se ne desi očekivani događaj i ako naiđu na prepreke i probleme. Menadžeri društva moraju da imaju znanja, iskustva i sposobnosti kako bi mogli da reaguju u kritičnim situacijama.

Veštine menadžera su jako važne, a veliki broj autora navodi tri vrste veština: tehničke, interpersonalne i konceptualne veštine. Ukoliko menadžeri znaju kako da koriste tehnike, znanje, softver, kao i procedure iz jedne oblasti onda se smatra da oni imaju tehničke veštine. Ukoliko menadžeri znaju na koji način da se ponašaju sa drugim ljudima, kako da komuniciraju i održavaju odnose, tada se smatra da menadžeri imaju interpersonalne, ljudske veštine. Na kraju, ukoliko menadžeri znaju da razmišljaju na pravi način u pravo vreme, tj. da budu preduzetnici i lideri, da preuzimaju rizik, i da prave prave strategije i planove kako bi privredna društva ostvarila dobre rezultate i imala dobar imidž.

U Republici Srbiji, kod malih i srednjih preduzeća (MSP), možemo obratiti pažnju da se menadžment društva predstavlja kao vlasnik tog društva, a sam menadžment koristi veliki broj racija kako bi došao do odgovora u kakvoj se finansijskoj situaciji društvo nalazi. Racija zaduženosti, profitabilnosti i likvidnosti su ta racija, koja ćemo koristiti i za potrebe master rada. Direktor, odnosno, većinski vlasnik društva preuzima donošenje svih odluka na sebe i preuzima rizike za takve odluke. Njemu su svih od pomenutih racija važni kako bi dobio odgovore na pitanja kako se društvo finansira, da li može dospeli obaveze da izmiri na vreme, koliko mu se novca vraća ako je uložio dinar u poslovanje, i tako dalje (*Vučković, 2014, 45-46.*).

Kada se privredno društvo zaduži onda ono obećava da će isplatiti kamate u ratama i da će otplatiti iznos za koji se zadužilo. Ako prihod raste, vlasnici obveznica nastavljaju da primaju samo fiksnu kamatnu stopu, tako da sva dobit ide akcionarima, a situacija je obrnuta kada prihod pada. U ovom slučaju sav teret ide na akcionare. Ukoliko je vreme krize onda privredno društvo možda neće biti u stanju da izmiruje svoje obaveze i da vraća kredite, onda se dešava da društva odlaze u stečaj, a da akcionari gube sav svoj ulog. Ovde govorimo o zadužnosti privrednog društva koje se meri raciom zaduženosti i meri koliko je deo imovine finansiran iz sopstvenih izvora.

Kada mislimo na zaradu privrednog društva onda mislimo na racia profitabilnosti. Velika društva bi, po pravilu, trebala da zarađuju više od manjih, tako da su ukupne zarade izražene po dinaru, radi boljeg poređenja među društvima u određenoj delatnosti. Na primer, akcionari žele da znaju koliko je profit za svaki dinar koji su uložili u privredno društvo. Isto tako, profitne marže nam govore o profitu na svaki dinar od prodaje.

2.3 Korišćenje finansijskih racio pokazatelja

Da bi se koristili finansijski racio pokazatelji potrebno je da se poznaju računovodstvene politike i finansijski racio pokazatelji da se analiziraju finansijski izveštaji određenog privrednog društva. Računovodstvene politike omogućavaju ulagačima uvid u imovinu, obaveze i zaradu društva. Računovode moraju stalno da revidiraju propise, i da vode računa da su izveštaji jasni, tačni, objektivni i istiniti. Kad se računaju racio pokazatelji, onda je jako važno da se razumeju računovodstveni propisi, a tu se podrazumevaju Međunarodni računovodstveni i revizorski standardi.

Revizija ima zadatak da, uz pomoć finansijskih izveštaja, obezbedi da privredno društvo ima kredibilitet i da su finansijski izveštaji prikazani na takav način da prikazuju objektivno i istinito stanje u kakvom se društvo nalazi. Za tačnost i verodostojnost finansijskih izveštaja odgovara revizor, a za same finansijske izveštaje je odgovoran menadžment društva. Finansijski izveštaji su bilans stanja i uspeha, izveštaj o tokovima gotovine, izveštaj o promenama na kapitalu, izveštaj o ostalom rezultatu i napomene uz finansijske izveštaje. Revizija finansijskih izveštaja se vrši kako bi se pokazalo da su

finansijski izveštaji korisni i vredni, ali, takođe, povećavaju i verodostojnost informacije koje nisu revidirane, a idu uz finansijske izveštaje (*Stanišić, 2009, 2*).

Svaki revizor daje mišljenje o finansijskim izveštajima (potvrдно, negativno, mišljenje sa rezervom ili uzdržavajuće mišljenje) koje pomaže da se podigne kredibilitet i verodostojnost društva, kao i da prikaže sliku društva u javnosti. Mišljenje revizora je važno za sve stejkholdere, jer i oni mogu da se oslone na finansijske izveštaje (*Stanišić, 2009, 7*). Pošto revizorski izveštaji predstavljaju završni čin u radu eksternih revizora, njihova vrednost ne zavisi samo od toga da li su prilikom njihovog sastavljanja poštovani određeni zahtevi, već i da li je ispitivanje, na osnovu koga se sastavljaju, izvršeno u skladu sa standardima revizije.

Kada se izuče računovodstvene politike onda je jako važno da se zna **koja će se racia koristiti i na koji način ih treba analizirati i objašnjavati**. U praksi se ne izračunava nekoliko pokazatelja iz iste grupe, zato što uglavnom mere istu stvar. Na primer, ako se zna da je EBIT za neko društvo 34,2 puta više od isplata kamate, a da se društvo finansira 15% iz dugoročnog duga, onda ostala racia zaduženosti i nisu toliko zanimljiva.

Kada se odaberu i izračunaju važna racia, onda se pronalazi način da se proceni da li su ona visoka ili niska. Dobro polazište jeste da se uporede sa istim brojkama za isto privredno društvo u ranijim godinama, i zbog toga je važno imati dugačke serije analize, jer je tako najbolje upoređivati. Osim što se brojke upoređuju u odnosu na starije brojke, one se upoređuju i sa brojkama iz drugih privrednih društava iz iste ili slične delatnosti, da bi se videlo koje je društvo imalo bolje performanse. Iz tog razloga, u radu će se koristiti vremenske serije duge tri godine i upoređivanja sa nekoliko društava iz iste delatnosti poslovanja.

Na kraju ove teme rada možemo doći do zaključka sledećih sporednih hipoteza:

Menadžeri društava se koriste s nekoliko važnih pokazatelja kako bi prikazali zaduženost, likvidnost, efikasnost i profitabilnost privrednog društva, a mogu kombinovati i računovodstvene podatke da bi izmerili koliko investitori cene društvo ili koliko efikasno društvo koristi svoje izvore.

Analiza finansijskih pokazatelja će retko biti od koristi ako se samo mehanički primenjuje u praksi. Ona zahteva veliku dozu dobre procene, a pokazatelji retko kad daju odgovore, ali pomažu da se postave prava pitanja.

3 Analiza poslovanja auto industrije u periodu posle finansijske krize

Analiza poslovanja auto industrije u periodu posle finansijske krize predstavlja treću glavu u kojoj će se analizirati 10 privrednih društava iz Republike Srbije koje se bave trgovinom automobilima i lakim motornim vozilima u periodu od tri godine i to 2012., 2013., i 2014., godine pošto se smatra da je period posle 2012. godine predstavljao oporavak društava u Srbiji od Svetske ekonomske krize što smo utvrdili u prvoj glavi rada. Ukoliko budemo, na određenim pozicijama, videli velike sume ili velike padove racia u odnosu na 2012. godinu, možemo zaključiti da se tad društvo oporavilo posle krize ili nastavilo da posluje kako je poslovalo, ili je došlo do pada poslovanja.

U okviru ove glave rada obradićemo tri poglavlja. Prvo poglavlje rada će analizirati tržišno učešće i tržišnu koncentraciju putem HH indeksa za 10 izabranih privrednih društava. Drugo poglavlje rada će dati glavne informacije vezano za društva na osnovu informacija koje su preuzete iz napomena uz finansijske izveštaje. Treće poglavlje rada će obraditi osnovne pokazateje za svih 10 privrednih društava: poslovna imovina, poslovni prihodi, poslovni rezultat i neto rezultat.

Da bismo mogli da dobijemo pravu sliku da li je auto industrija znatno pogođena i da li se oporavila posle krize, uzeli smo 10 privrednih društava slučajnim izborom. Društva su izabrana i iz razloga što se njihove informacije o finansijskim izveštajima mogu pronaći na zvaničnoj stranici Agencije za privredne registre Republike Srbije. Društva koja su izabrana za analizu su: Mercedes-Benz, Grand Motors, Zastava, Toyota, Delta Motors, KIA, Renault Nissan, Delta Automoto, Auto Čačak i HIT auto. Prvo što ćemo analizirati jeste tržišno učešće da bi se videlo kakvo je tržište na kojem se trguje automobilima i lakim motornim vozilima i koliko učešće imaju društva koja su izabrana za analizu.

3.1 Analiza tržišne koncentracije i učešća

Da bi se izračunala tržišna koncentracija, tj. da li je ovo konkurentno tržište ili nije, potrebno je odraditi *Herfindahl-Hirschman indeks*. Za obračun HHI uzeto je 32 privredna društva za 2014. godinu. Na sledećoj tabeli se vidi obračun HHI za velika i srednja društva u Republici Srbiji.

Tabela 3 – Tržišno učešće i HHI

Trgovina automobilima i lakim motornim vozilima	Poslovni prihodi 2014. u 000 din	Učešće u poslovnim prihodima	Kvadrat učešća
Holiday	598519	2,07%	0,04%
HIT auto	2110832	7,30%	0,53%
Auto Čačak	591280	2,05%	0,04%
Delta Automoto	1073601	3,71%	0,14%
Renault Nissan	4684973	16,21%	2,63%
KIA	1806913	6,25%	0,39%
Delta Motors	3064887	10,60%	1,12%
Toyota	2016971	6,98%	0,49%
Zastava	7889	0,03%	0,00%
Grand Motors	3032550	10,49%	1,10%
Mercedes-Benz	1173631	4,06%	0,16%
Autopromet doo Beograd	582561	2,02%	0,04%
Beoauto doo Beograd	14017	0,05%	0,00%
Verano Remont doo Beograd	7565	0,03%	0,00%
Komnenović auto doo Beograd	366820	1,27%	0,02%
Milurović-Komerc	293942	1,02%	0,01%
Master Grupa doo Novi Sad	384960	1,33%	0,02%
Kopresor prodaja automobila doo Beograd	1637593	5,67%	0,32%
Go.Ta. Car doo Novi Sad	593231	2,05%	0,04%
Centar S doo Beograd	194595	0,67%	0,00%
AC Intersrem Veternik	516239	1,79%	0,03%
Vitro Group doo Beograd	1509	0,01%	0,00%
Auto centar Petrović doo Šabac	458634	1,59%	0,03%
TOYOTA Centar doo Beograd	1056438	3,65%	0,13%
Schmitz Cargobull doo Beograd	1295361	4,48%	0,20%
Progres Auto kuća doo Beograd	69561	0,24%	0,00%
Auto M.G. Commerce doo Niš	249666	0,86%	0,01%
NisAuto Gemos	29898	0,10%	0,00%

West Truck doo Beograd	800660	2,77%	0,08%
Fap Famos doo Beograd	25967	0,09%	0,00%
A1 AD Leskovac	993	0,00%	0,00%
General-Auto doo Novi Sad	163941	0,57%	0,00%
Učešće:	28906197	1,0000	7,58%

Izvor: *Izrada autora*

Za tržište kojim dominira mali broj društava koja imaju visoka učešća u ukupnoj prodaji kažemo da je koncentrisano. Sa druge strane, ukoliko su tržišna učešća mala, i približno jednako raspoređena, kažemo da se radi o konkurentskom tržištu. Vrednost indeksa se izračunava tako što se saberu pojedinačni iznosi tržišnih učešća dignutih na kvadrat. Kada se izračunaju vrednosti, tržište se klasifikuje kao (*Knežević, et al., 2013, 178*):

- Nekoncentrisano – HHI je ispod 15%,
- Umereno koncentrisano – HHI je između 15% i 25%, i
- Visoko koncentrisano – HHI je iznad 25%.

U ovom slučaju, HHI je ispao 7,58 % što govori da je ovo tržište nekoncentrisano što znači da postoji veliki broj društava koje se bave trgovinom automobilima i lakim motornim vozilima, iako nisu uzeta sva društva za analizu, možemo zaključiti da bi HHI bio još manji kad bismo za analizu uzeli sva društva koja se bave trgovinom automobilima i lakim motornim vozilima na području Republike Srbije.

Ono što se može videti na osnovu tabele jeste da društva koja su uzeta za analizu imaju visoko učešće na tržištu u odnosu na ostala društva, a i analizirana društva sa najvećim procentom učešća jesu i najpoznatija društva iz auto industrije. Prvih 5 vodećih društava su: Renault Nissan, Delta Motors, Hit auto, Grand Motors i Toyota.

3.2 Osnovne informacije o društvima

Privredno društvo **Mercedes-Benz Srbija i Crna Gora doo** je osnovano 1996. godine kao mešovito društvo da bi kasnije pomenilo oblik u društvo sa ograničenom odgovornošću 2004. godine. Pretežna delatnost društva je prodaja putničkih i teretnih vozila i delova prvenstveno marke Mercedes-Benz, ali i autobusa i delova za autobuse marke Evobus. Pored toga, društvo obavlja i delatnost servisiranja putničkih i teretnih vozila marke Mercedes-Benz i Evobus. Društvo je razvrstano u veliko pravno lice sa prosečnim brojem zaposlenih od 56 u 2014. Registarski broj je 17153575.

Grand Motors d.o.o., Beograd, je osnovano 2001. godine kao društvo sa ograničenom odgovornošću. Osnivač i vlasnik 100% udela je Dalewest Limited, Kipar. Matični broj Društva je 17349929, poreski identifikacioni broj je 101684724, a šifra pretežne delatnosti 4511 – Trgovina automobilima i lakim motornim vozilima. Osnovna delatnost društva je uvoz i prodaja automobila, rezervnih delova i ostale aktivnosti u oblasti post prodaje. Sedište društva je u Beogradu, u ulici Milutina Milankovića broj 21. Na dan 31. decembra 2014. godine društvo je imalo 105 zaposlenih (31. decembar 2013. godine – 88 zaposlenih).

Zastava Promet ad Sombor je društvo koje se bavi prometom i održavanjem motornih vozila kao otvoreno akcionarsko društvo. Ovo društvo spada u malo privredno društvo čiji je većinski vlasnik Koncern Srboeport doo Obrenovac.

Privredno društvo **Toyota Srbija doo Beograd** je osnovano 10. aprila 2003. godine kao zavisno preduzeće u vlasništvu Toyota Adria doo Ljubljana, Slovenija i do decembra 2004. poslovalo je pod imenom Toyota doo Beograd. Matična kompanija društva je Toyota Motors Corporation, Japan. Osnovna delatnost društva je prodaja Toyota vozila i rezervnih delova za vozila. Matični broj društva je 17481894. Na dan 31. marta 2015. godine, društvo je imalo 8 zaposlenih, a 9 u 2014.

Privredno društvo **Delta Motors doo Beograd** je osnovano 2006. godine kao jednočlano društvo sa ograničenom odgovornošću. Osnivač i jedini vlasnik je Delta Automoto doo Beograd, preduzeća izdvojenog iz preduzeća Delta M. Društvo je član Delta Holding Grupe pod čijom se kontrolom nalazi i u čije se finansijske izveštaje konsoliduje.

Osnovna delatnost društva je prodaja motornih vozila. Društvo je ekskluzivni uvoznik za vozila i motocikle marke BMW i MINI. U 2014. godini broj zaposlenih radnika je iznosio 78.

Preduzeće za trgovinu i zastupanje **KIA auto** društvo sa ograničenom odgovornošću osnovano je na osnovu Odluke o osnivanju preduzeća br. II/2 Ov. 3998/01 od 30.10.2001. godine i Ugovora o prenosu osnivačkog udela u preduzeću od 13.02.2003. godine od strane C.J.I. Auto Handel GmbH, Nemaka. Osnovna delatnost društva je 4511 – Trgovina automobilima i lakim motornim vozilima. Matični broj: 17356011. Društvo je izvršilo prevođenje iz sudskog registra u Agenciju za privredne registre i upisano je u registar pod brojem BD. 4371/2005, dana 26.08.2005. godine. Prema podacima iz finansijskih izveštaja za 2014. godinu prosečan broj zaposlenih radnika prema stanju krajem svakog meseca je 36 radnika.

Renault Nissan Srbija d.o.o., Beograd je osnovano 13. juna 2005. godine kao društvo sa ograničenom odgovornošću. Osnivač i 100% vlasnik društva je Renault S.A.S. iz Francuske („Osnivač“). Osnovna delatnost društva je uvoz i prodaja automobila, rezervnih delova i ostale aktivnosti u oblasti post prodaje. Sedište društva je u Beogradu, Opština Novi Beograd, Omladinskih brigada 90v. Matični broj privrednog društva je 20053593, a njegov poreski identifikacioni broj je 103940295. Na dan 31. decembra 2014. godine privredno društvo je zapošljavalo 30 radnika (31. decembra 2013. godine: 35 zaposlenih radnika).

Dana 31.10.2006. godine osnivač Delta M doo Beograd, Hemslade Trading Limited je doneo odluku o statusnoj promeni odvajanja uz osnivanje društva za trgovinu i zastupanje Delta M doo Beograd, tako da Delta M doo prenosi deo svoje imovine na: Delta Agrar doo Beograd, **Delta Automoto doo Beograd** i Delta DMD doo Beograd. Osnovna delatnost društva je prodaja motornih vozila i pružanje usluge u spoljno trgovinskom prometu. Društvo ima zaključene ugovore o uvozu i distribuciji motornih vozila sa Hondom. Broj zaposlenih u 2014. je iznosio 54.

Društvo sa ograničenom odgovornošću za proizvodnju, promet, saobraćaj i usluge, exportimport "**Auto Čačak Komerc**", Čačak, Braće Stanića br. 45., osnovano je 07. oktobra 2002. godine, kao jednočlano društvo. Osnivač i vlasnik Društva je Milenko Kostić iz Čačka. Matični broj Društva: 17444476; Šifra delatnosti 4511; Poreski identifikacioni broj (PIB) 102223168. Pretežna delatnost Društva: Trgovina automobilima i lakim motornim vozilima. Pored pretežne delatnosti, Društvo se bavi i prodajom rezervnih delova za vozila, servisiranjem vozila, prevozom robe u drumskom saobraćaju, kao i poslovima spoljne

trgovine u okviru upisane delatnosti. Društvo je sklopilo Sporazum o dilerskoj prodaji vozila sa "Iveco" S.p.A., Torino, Italija dana 20. januara 2003. godine, kojim se Društvo imenuje za Dileru kao ovlašćenog prodavca za prodaju i servisiranje vozila marke "Iveco" na teritoriji Srbije. Društvo ima poslovnu jedinicu u Krnjači, Beograd, Zrenjaninski put 83a. Društvo ima vlasništvo nad 50% osnovnog kapitala povezanog (pridruženog) pravnog lica "TDK Broker", Čačak. Prosečan broj zaposlenih na osnovu stanja krajem svakog meseca u toku 2014. godine iznosio je 40 zaposlenih.

Društvo za trgovinu i usluge **HIT AUTO doo Beograd** je osnovano kao društvo sa ograničenom odgovornošću 2005. Godine. Osnovna delatnost društva je trgovina automobilima i lakim motornim vozilima. Matični broj društva je 17455613.

3.3 Analiza osnovnih pokazatelja

Racio pokazatelji su prikladan način da se izbegnu prevelike količine finansijskih podataka. Pomažu da se postavi pravo pitanje, oni retko kad daju odgovor (*Brili, et al., 2010, 456*). Ukoliko želimo da utvrdimo sve investicije privrednog društva onda posmatramo pokazatelj **poslovne imovine** koji nam pokazuje vrednost knjigovodstvenih investicija, dok nam struktura poslovne imovine ukazuje koji je oblik tih investicija.

Naredni pokazatelj je **neto kapital** i uz pomoć njega možemo da odredimo knjigovodstvenu vrednost sopstvenog dela izvora finansiranja društva. Ukoliko se desi da društvo raspolaže sa imovinom koja je vrednija od obaveza prema trećim licima, tada se smatra da kapital ima pozitivnu vrednost, i taj višak pripada vlasnicima društva. Ako se desi da su obaveze društva veće od poslovne imovine onda se smatra da kapital ima negativnu vrednost i pozicija kapital se svodi na nulu.

Poslovni prihodi su sledeći pokazatelj koji analiziramo. Ukoliko posmatramo sa aspekta vlasnika, poslovni prihodi predstavljaju prilive ekonomskih koristi koji su nastali od obavljanja osnovne delatnosti društva.

Razlika između poslovnih prihoda i poslovnih rashoda u jednom izveštajnom periodu predstavlja **poslovni rezultat**. Ukoliko hoćemo da pogledamo kako je društvo u celini poslovalo, onda posmatramo **neto rezultat**.

Tabela 4 – Poslovni prihodi u 000 dinara

	Poslovni prihodi		
Privredna društva	2014. godina	2013. godina	2012. godina
HIT auto	2.110.832	1.357.796	1.190.200
Auto Čačak	591.280	389.984	591.203
Delta Automoto	1.073.601	1.333.574	1.269.118
Renault Nissan	4.684.973	3.835.043	4.220.573
KIA	1.806.913	1.544.145	1.155.775
Delta Motors	3.064.887	2.692.437	2.795.566
Toyota	2.016.971	1.675.365	1.852.369
Zastava	7.889	3.047	11.089
Grand Motors	3.032.550	2.988.078	3.139.644
Mercedes-Benz	1.173.631	7.003.658	7.349.476

Izvor: Izrada autora

Na osnovu tabele možemo doći do zaključka da Renault Nissan u tekućoj godini ima najveću sumu poslovnih prihoda, dok Auto Čačak ima najmanji iznos poslovnih prihoda. Kod društva HIT auto posle 2012. godine došlo je do povećanja poslovnih prihoda, dok je kod drugih društava bilo oscilacija u smislu da su se prihodi u 2013. smanjili da bi se ponovo u 2014. Godini povećali, što možemo da pripišemo da je kriza uticala na poslovne prihode kod društva Grand Motors, Zastava, Toyota, Kia, Renault i Auto Čačak. Kod društva Delta Automoto vidimo povećanje prihoda u 2013. zatim pad u 2014. godini. Što se tiče poslovnih prihoda, jedino je HIT auto imalo stabilno povećanje, dok se može videti kod većine ostalih društava da se situacija pogoršala nakon 2012., a zatim popravila nakon 2013. godine.

Tabela 5 – Poslovni i neto rezultat u 000 din

	Poslovni rezultat			Neto rezultat		
Privredna društva	2014. godina	2013. godina	2012. godina	2014. godina	2013. godina	2012. godina
HIT auto	-491	-4.757	16.564	19.062	15.512	22.603
Auto Čačak	43.432	27.758	58.959	60.367	54.405	43.557
Delta Automoto	-11.298	-473	-65.955	-99.694	-25.630	-110.418
Renault Nissan	12.083	55.172	-97.395	13.542	14.512	-104.603
KIA	157.612	79.726	17.560	114.384	96.490	68.933
Delta Motors	213.262	173.138	185.687	97.361	136.046	72.439
Toyota	22.818	-5.928	16.839	1.249	0	16.533

Zastava	-6.537	-5.296	-11.463	-7.132	-4.330	-21.621
Grand Motors	47.223	27.750	26.927	5.776	15.533	922
Mercedes-Benz	-202.922	165.348	178.758	504.977	199.436	357.872

Izvor: Izrada autora

Što se tiče poslovnog rezultata ono što možemo videti jeste da je poslovanje iz obavljanja osnovne delatnosti bilo različito kod svih društava. U tekućoj godini Hit auto, Delta Automoto, Zastava i Mercedes-Benz su imale negativan poslovni rezultat, dok su ostala društva imala pozitivan poslovni rezultat. Međutim, kod neto rezultata, tj. ukupnog poslovanja društva, negativan neto rezultat vidimo kod Zastave i Delta Automoto društva što nam odmah ukazuje da će racia profitabilnosti ova dva društva biti negativna i da ova dva društva nisu profitabilna. Ako bismo gledali performanse po godinama, Hit auto je imalo pozitivan rezultat da bi u 2013. rezultat bio negativan i da bi se društvo oporavilo u 2014. međutim i dalje ima negativan poslovni rezultat, dok se ukupan rezultat popravio i bio pozitivan. Kod ostalih društava se vide velike oscilacije i kod poslovnog i kod neto rezultata, što nam govori da je kriza itekako uticala na poslovanje ovih društava, što će se videti kroz racija zaduženosti, profitabilnosti i likvidnosti u drugom pristupnom radu.

Tabela 6 – Poslovna imovina u 000 din

	Poslovna imovina		
Privredna društva	2014. godina	2013. godina	2012. godina
HIT auto	456.339	436.974	353.091
Auto Čačak	654.349	578.957	627.652
Delta Automoto	1.892.870	2.056.582	2.260.340
Renault Nissan	801.977	1.185.402	927.034
KIA	877.243	806.545	564.061
Delta Motors	1.933.042	1.836.676	1.997.517
Toyota	356.442	528.977	515.187
Zastava	588.055	603.714	660.536
Grand Motors	973.458	945.391	749.037
Mercedes-Benz	1.899.194	2.883.693	2.951.841

Izvor: Izrada autora

Kao i kod ostalih pokazatelja i pokazatelj poslovne imovine govori da je takođe bilo oscilacija na poziciji poslovne imovine u sve tri godine. Vrednost i struktura poslovne imovine su dobrim delom uslovljeni delatnošću privrednog društva, tako da očekujemo da najveći deo investicija društva koja trguju automobilima budu u obliku motornih vozila. Povećanje imovine iz godine u godinu vidimo kod HIT auto društva i društva Grand Motors,

dok se kod drugih društava uglavnom vidi da je bilo problema u 2013. godini jer se od 2013. godine, kod većine društva vidi povećanje poslovne imovine. Kod društva Delta Automoto i Zastave se vidi pad poslovne imovine iz godine u godinu.

Ono što smo do sad videli jeste da je društvo Hit auto imalo performanse takve da nije bilo oscilacije iz godine u godinu, sem što je ovo društvo imalo negativan poslovni rezultat u 2014. godini. Takođe, ono što se može primetiti jeste da je godina posle 2012., tačnije 2013. bila kritična za većinu društava i da se društva ipak nisu dobro snašla nakon krize, tj. ovo označava da je kriza ipak uticala na poslovanje društava, čime se dokazuje hipoteza postavljena u radu:

Nakon 2012., godine većina izabranih društava za analizu je poslovala lošije, da bi se u 2014. godini finansijsko zdravlje društava popravilo, što nam govori da je kriza uticala na poslovanje društava iz auto industrije.

Tabela 7 – **Kapital u 000 din**

Privredna društva	Kapital		
	2014. godina	2013. godina	2012. godina
HIT auto	240.373	223.937	208.426
Auto Čačak	597.617	510.923	456.954
Delta Automoto	1.365.712	1.465.367	1.490.973
Renault Nissan	63.316	49.774	35.262
KIA	467.559	354.210	257.721
Delta Motors	494.419	397.008	260.962
Toyota	119.994	101.768	103.157
Zastava	110.726	117.858	174.874
Grand Motors	74.899	94.608	79.075
Mercedes-Benz	1.717.413	1.685.640	1.486.204

Izvor: *Izrada autora*

Kod društava Hit auto, Auto Čačak, Renault, KIA, Delta Motors i Mercedes-Benz vidimo da je iz godine u godinu došlo do povećanja kapitala, što je dobro za ova društva, dok se kod ostalih društava vide oscilacije. Jedan od prioriteta u sagledavanju finansijskog položaja društva je utvrđivanje predznaka pozicije kapitala.

Ako se desi da je vrednost neto kapitala pozitivna to nam onda govori da društvo raspolaže sa imovinom koja je vrednija od obaveza koje ima prema trećim licima, i sav višak kapitala pripada vlasniku društva, međutim, ukoliko se desi da je vrednost neto kapitala negativna, onda se to naziva negativan kapital, i tada se pozicija kapitala svodi na nulu.

Tabela 8 – **Neto kapital u 000 din**

Privredna društva	Neto kapital		
	2014. godina	2013. godina	2012. godina
HIT auto	274.558	-761.079	-1.112.546
Auto Čačak	-244.210	-271.826	-42.310
Delta Automoto	1.418.827	1.572.279	1.776.906
Renault Nissan	565.845	760.002	516.163
KIA	-525.321	-596.306	-1.135.379
Delta Motors	1.523.358	1.384.341	1.691.177
Toyota	-382.219	-606.651	-376.585
Zastava	130.770	83.699	-20.419
Grand Motors	922.997	877.357	578.594
Mercedes-Benz	1.683.228	2.670.656	2.807.176

Izvor: *Izrada autora*

Na osnovu tabele, u tekućoj godini privredna društva čija je vrednost obaveza viša od vrednosti imovine kojom raspolaže, tj. društva koja imaju negativan kapital su Toyota, KIA i Auto Čačak. Kao i kod drugih pokazatelja i ovde vidimo da je bilo velikih oscilacija, s tim da je 2013. godina bila ta u kojoj su performanse bile lošije, dok su performanse bile stabilnije u 2014. godini što i dalje potvrđuje hipotezu koja je postavljena u uvodu rada:

Nakon 2012., godine većina izabranih društava za analizu je poslovala lošije, da bi se u 2014. godini finansijsko zdravlje društava popravilo, što nam govori da je kriza uticala na poslovanje društava iz auto industrije.

4 Analiza finansijskih pokazatelja

U četvrtoj glavi rada analiziramo ostale pokazatelje koji su nam značajni za određivanje finansijskog zdravlja privrednih društava. Teorijski aspekt i analiza društava osnovnih pokazatelja je pokazala da su sva društva slabo poslovala u 2013. godini i da se poslovanje dosta popravilo u 2014. godini. Videćemo da li hipoteza koja se ponavljala kod osnovnih pokazatelja može primeniti i ukoliko budemo dublje analizirali finansijske izveštaje, a to je:

Nakon 2012., godine većina izabranih društava za analizu je poslovala lošije, da bi se u 2014. godini finansijsko zdravlje društava popravilo, što nam govori da je kriza uticala na poslovanje društava iz auto industrije.

4.1 Racio zaduženosti

Racio zaduženosti je pokazatelj koji nam govori da li se društvo finansira iz sopstvenih ili tuđih obaveza. U računanju ovog pokazatelja u odnos stavljamo dugoročna rezervisanja i obaveza i poslovnu imovinu. Ta sva pozajmljena sredstva moraju i da se vrate sa pripadajućom kamatom. „U situaciji kada dobit raste, taj rast omogućava društvu da te obaveze ispuni prema zajmodavcu. U obrnutom slučaju, teret snose akcionari“ (*Veselinović, et al., 2011, 235*). U ovom radu računaćemo dva pokazatelja:

Opšti racio zaduženosti (eng. debt ratio) ukazuje na meru korišćenja pozajmljenih izvora. Opšti racio formula: $AOP\ 111\ B.\ DUGOROČNA\ REZERVISANJA\ I\ OBAVEZE\ (112+113+116) + AOP\ 123\ V.\ ODLOŽENE\ PORESKE\ OBAVEZE) / AOP\ 22\ G.\ POSLOVNA\ IMOVINA\ (001 + 012 + 021)$

*Racio kamatonosne zaduženosti meri na koji deo izvora finansiranja se obračunava kamata. Ukoliko se na pozajmljena sredstva ne obračunava kamata, možemo pretpostaviti da su manje opterećujuća po novčani tok privrednog društva od ostalih sredstava (obično se radi o stavkama obaveza prema dobavljačima, zaposlenima ili državi) (*Stanišić, 2013, 37*).*

Racio kamatonosne zaduženosti formula: $AOP\ 114\ 1. Dugoročni\ krediti + AOP\ 115\ 2. Ostale\ dugoročne\ obaveze + AOP\ 117\ 1. Kratkoročne\ finansijske\ obaveze) / AOP\ 22\ G. POSLOVNA\ IMOVINA\ (001 + 012 + 021)$

Tabela 9 – Racio zaduženosti

Privredna društva	Racio zaduženosti		
	2014. godina	2013. godina	2012. godina
HIT auto	47,33%	48,75%	40,97%
Auto Čačak	7,71%	11,75%	27,20%
Delta Automoto	24,26%	28,75%	34,04%
Renault Nissan	92,11%	95,80%	96,20%
KIA	46,70%	56,08%	54,31%
Delta Motors	72,56%	78,38%	86,94%
Toyota	66,25%	80,76%	79,98%
Zastava	80,61%	80,48%	73,53%
Grand Motors	92,31%	89,99%	89,44%
Mercedes-Benz	9,57%	41,55%	49,65%

Izvor: Izrada autora

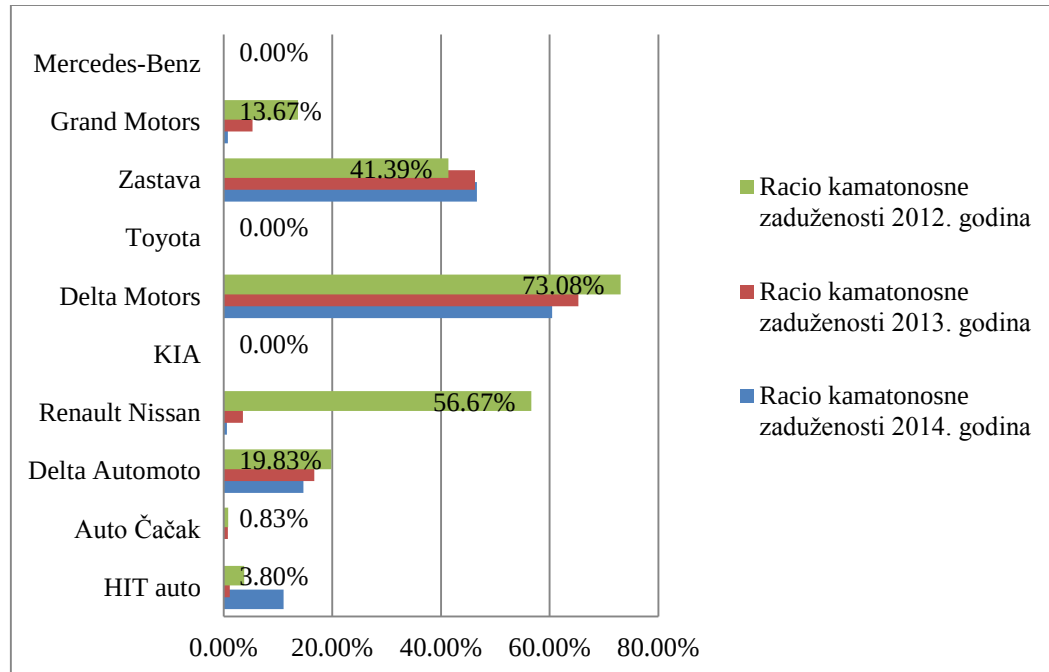
Na osnovu tabele možemo doći do zaključka da li se društva finansiraju iz sopstvenih i tuđih izvora i koliko se zapravo finansiraju na taj način. Kod društava Zastava i Grand Motors jedino vidimo povećanje zaduženosti u tekućoj godini u odnosu na preostale dve godine. Kod ostalih društava je došlo do smanjivanja zaduženosti od 2012. zaključno sa 2014. Od svih društava, najveća razlika se vidi kod društva Mercedes-Benz, gde se zaduženost drastično smanjila.

Društvo koje je najzaduženije je Grand Motors, a ujedno i društvo kod koje se zaduženost povećavala iz godine u godinu. Kod društva Renault Nissan takođe vidimo visok procenat zaduženosti, mada se kod ovog društva zaduženost smanjuje iz godine u godinu. Društvo kod kojeg se zaduženost smanjivala iz godine u godinu je Auto Čačak i ono spada u najmanje zadužena društva, što je pogodno za poslovanje ove kompanije. Većina društava ima stopu zaduženosti koja nije ni previsoka, ni jako niska, što možemo reći da se sva društva finansiraju i iz sopstvenih i iz tuđih izvora.

Sva ova društva su uzimala kredite od banaka, a da bismo videli na koliko se procenata odnosi taj deo u racio zaduženosti, odradićemo i racio kamatonosne zaduženosti,

da bismo videli da se zaduženost društva odnosi na zaduženost kod banaka, ili se to odnosi na druge izvore finansiranja. Na narednoj dijagramu ćemo prikazati rezultate.

Dijagram 1 – Racio kamatonosne zaduženosti

Izvor: Izrada autora

Na osnovu dijagrama možemo zaključiti da Mercedes-Benz, KIA i Toyota nisu imali dugoročne kredite, tako da su ova društva koristila druge izvore finansiranja, a da to nisu krediti od banaka. Ostala društva su uzimala dugoročne kredite, s tim da se racio kamatonosne zaduženosti povećao u tekućoj godini kod društva HIT auto i Zastava, dok je kod drugih društava dolazilo do smanjenja racia kamatonosne zaduženosti od 2012. zaključno sa 2014. godinom. Kompanija koja se najvećim delom finansira putem kredita je Delta Motors, zatim Renault Nissan, Zastava pa Delta Automoto. Možemo doći do zaključka da je Mercedes-Benz isplatio sav kredit koji je imao zato je i došlo do naglog smanjenja racia zaduženosti kojeg smo već pomenuli.

4.2 Racio likvidnosti

Racio likvidnosti koristimo kada hoćemo da izmerimo kakva je sposobnost društva u izmirivanju kratkoročnih obaveza. U tom slučaju koristimo tekući racio i brzi racio likvidnosti. Tekući racio u odnos stavlja obrtnu imovinu i kratkoročne obaveze. Ukoliko je njihov odnos 2:1 ili veći, onda se smatra da društvo ima dobru kreditnu sposobnost, i da može obaveze da izmiri na vreme. Ukoliko postoji visok iznos zaliha, potraživanja ili gotovine, onda treba dublje ući u analizu, navodi Čavić (Čavić, 2009, 73). Brzo racio ili rigorozni racio likvidnosti u odnos stavlja likvidne stavke i to potraživanja, kratkoročne finansijske plasmane i gotovinske ekvivalente i gotovinu sa kratkoročnim obavezama društva. Smatra se da je brzi racio „oprezniji“ nego tekući racio.

- *Tekući racio* – Formula: $AOP\ 012 - B. OBRTNA IMOVINA (013+014+015) / AOP\ 116 - III. KRATKOROČNE OBAVEZE (117+118+119+120+121 +122)$
- *Brzi racio* – Formula: $AOP\ 016 - 1.Potraživanja + AOP\ 017 - 3.Kratkoročni finansijski plasmani + AOP\ 019 - 4.Gotovinski ekvivalenti i gotovina) / AOP\ 116 - III. KRATKOROČNE OBAVEZE (117+118+119+120+121 +122)$

Pre nego što odradimo tekući i brzo racio, analiziraćemo neto obrtni fond koji računa razliku između obrtne imovine i kratkoročnih obaveza. Ukoliko je razlika pozitivna onda možemo očekivati da će tekući racio imati vrednost višu od 1.

Tabela 10 – **Neto obrtni fond**

Privredna društva	Neto obrtni fond		
	2014. godina	2013. godina	2012. godina
HIT auto	221.616	204.300	186.262
Auto Čačak	317.088	484.059	428.506
Delta Automoto	96.001	283.649	404.899
Renault Nissan	154.287	28.127	-83.602
KIA	723.673	588.936	445.901
Delta Motors	-406.163	-324.053	-313.095
Toyota	72.069	7.688	17.288
Zastava	-283.053	-287.938	-235.145
Grand Motors	-40.697	-4.153	13.789
Mercedes-Benz	1.717.413	1.625.309	1.018.400

Izvor: Izrada autora

Prvi pokazatelj likvidnosti koji posmatramo je neto obrtni fond. Delta Motors, Zastava i Grand Motors imaju negativan neto obrtni fond što nam govori da su kratkoročne obaveze veće od obrtne imovine i da ova tri društva nisu likvidna, da ne mogu da izmire svoje obaveze na vreme i da u kratkom roku pretvore aktivu u novac. Ovo nam još govori da će tekući racio biti ispod 1. Hit auto, Kia, Toyota i Mercedes-Benz imaju pokazatelje koji rastu iz godine u godinu, i mogli bismo zaključiti da su ove četiri kompanije stabilne što se tiče likvidnosti. Kod ostalih kompanija je bilo dosta promena u tri analizirane godine.

Tabela 11 – Tekući i brzi racio

Privredna društva	Tekući racio			Brzi racio		
	2014. godina	2013. godina	2012. godina	2014. godina	2013. godina	2012. godina
HIT auto	2,03	1,97	2,30	0,85	0,82	0,86
Auto Čačak	7,87	8,65	3,59	3,97	6,70	2,33
Delta Automoto	1,27	1,88	2,07	0,48	0,77	0,60
Renault Nissan	1,25	1,03	0,90	1,18	0,82	0,88
KIA	7,10	4,17	6,64	5,44	3,20	4,50
Delta Motors	0,65	0,67	0,72	0,18	0,20	0,23
Toyota	1,31	1,02	1,04	0,95	0,61	0,67
Zastava	0,40	0,41	0,51	0,37	0,36	0,36
Grand Motors	0,95	0,99	1,02	0,19	0,51	0,49
Mercedes-Benz	10,45	2,36	1,93	10,10	0,77	0,65

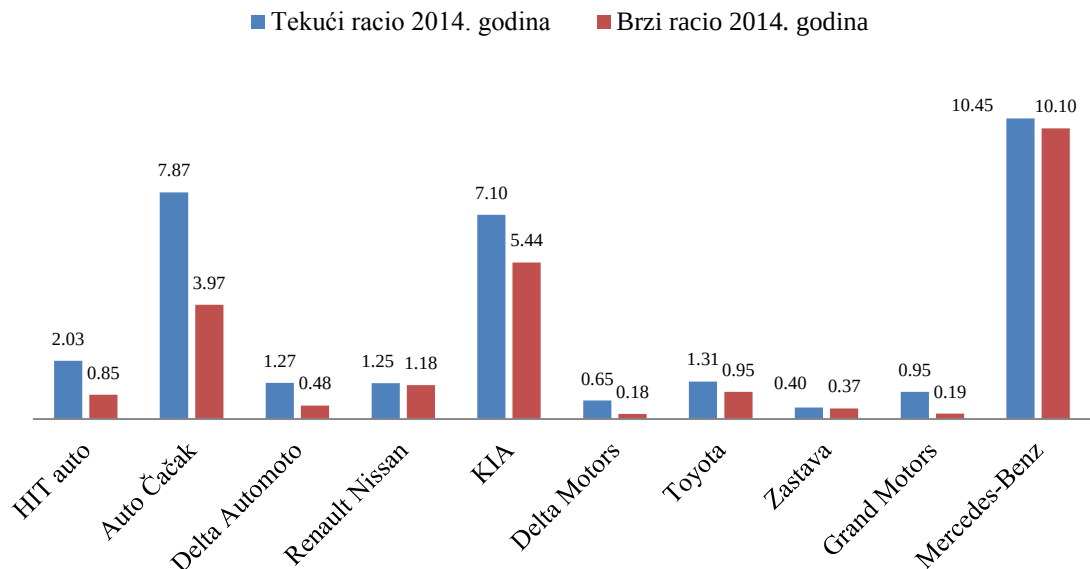
Izvor: Izrada autora

Ono što možemo zaključiti na osnovu tekućeg racia je da je kod društava Renault Nissan i Mercedes-Benz postojalo postepeno povećanje likvidnosti, dok je kod drugih društava bilo raznih promena u sve tri analizirane godine. Mercedes-Benz je najlikvidnije društvo što nam govori da društvo može da pokrije obrtnom imovinom sve kratkoročne obaveze, i pritom da mu ostane višak sredstava. Pored Mercedes-Benza društvo koja su veoma likvidna su Auto Čačak, KIA i Hit auto. Društva čiji je tekući racio ispod 1 su: Grand Motors, Zastava i Delta Motors, i ova društva su nelikvidna. Ostala društva imaju racio tekuće likvidnosti iznad 1 što nam govori da su likvidna.

Ono što možemo zaključiti na osnovu brzog racia, kada izdvojimo likvidnije komponente (potraživanja, kratkoročne finansijske plasmane i gotovinu i gotovinske ekvivalente) dolazimo do zaključka da su i ove stavke dovoljne da se pokrije cela kratkorčna imovina kod društava: Auto Čačak, Renault, KIA i Mercedes Benz. Sva ostala društva imaju rigorozni racio manji od 1, što nam govori, da iako izdvojimo likvidna sredstva iz obrtne

imovine, ipak nije moguće pokriti sve kratkoročne obaveze. Mercedes-Benz i dalje ima jako visok ratio likvidnosti.

Dijagram 2 – Tekući i brzi ratio u 2014.

Izvor: Izrada autora

Ako bismo posmatrali samo poslednju izveštajnu godinu, na dijagramu se jasno prikazuju tri privredna društva koja imaju visoka racia likvidnosti: Auto Čačak, KIA i Mercedes-Benz.

4.3 Racia profitabilnosti

Profitabilnost je ekonomsko načelo poslovanja čijom se primenom u praksi postiže da se sa što manjim angažovanim sredstvima u reprodukciji ostvaruje što veća dobit. Kako je osnovni cilj i motivacija svakog privrednog društva da bude profitabilno veliki broj pokazatelja sa različitih aspekata dokazuju u kojoj meri ono zapravo jeste. U radu se koristi četiri racia profitabilnosti i to:

- *Profitna margina* – Ako želite da znate odnos prihoda koji nalazi svoj put do profita, pogledajte profitnu maržu. Formula: *AOP 229 D. NETO DOBITAK (223 -224 -225 - 226 + 227-228)* ili *AOP 230 E. NETO GUBITAK (224 -223 + 225 + 226 -227 + 228)* / *AOP 201 I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204-205+206)*
- *Poslovna margina* – Procenat poslovnog dobitka u poslovnim prihodima. Formula: *(AOP 213 III. POSLOVNI DOBITAK (201 -207) ili AOP 214 IV. POSLOVNI GUBITAK (207 -201)) / AOP 201 I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204-205+206)*
- *Prinos na imovinu (ROA)* – Menadžeri često mere poslovanje privrednog društva odnosom neto dobitaka u odnosu na ukupnu imovinu. Međutim, budući da neto dobitak meri profite umanjene za troškove kamate, takva praksa čini profitabilnost društva funkcijom strukture kapitala. Bolje je koristiti neto dobitak plus kamata jer merimo prinos na celokupnu imovinu kompanije, a ne samo na investiciju u sopstveni kapital. Formula: *AOP 213 III. POSLOVNI DOBITAK (201 -207) ili AOP 214 IV. POSLOVNI GUBITAK (207 -201)) / AOP 22 G. POSLOVNA IMOVINA (001 + 012 + 021)*
- *Prinos na kapital (ROE)* – Najvažnija mera profitabilnosti odnosi se na prinos od sopstvenog kapitala. Formula: *AOP 229 D. NETO DOBITAK (223 -224 -225 -226 + 227-228) ili AOP 230 E. NETO GUBITAK (224 -223 + 225 + 226 -227 + 228)) / AOP 101 A. KAPITAL (102+103+104+105+106-107+108-109-110)*

Tabela 12 – Profitna margina i poslovna margina

Privredna društva	Profitna margina			Poslovna margina		
	2014. godina	2013. godina	2012. godina	2014. godina	2013. godina	2012. godina
HIT auto	0,90%	1,14%	1,90%	-0,02%	-0,35%	1,39%
Auto Čačak	10,21%	13,95%	7,37%	7,35%	7,12%	9,97%
Delta Automoto	-9,29%	-1,92%	-8,70%	-1,05%	-0,04%	-5,20%
Renault Nissan	0,29%	0,38%	-2,48%	0,26%	1,44%	-2,31%
KIA	6,33%	6,25%	5,96%	8,72%	5,16%	1,52%
Delta Motors	3,18%	5,05%	2,59%	6,96%	6,43%	6,64%
Toyota	0,06%	0,00%	0,89%	1,13%	-0,35%	0,91%
Zastava	-90,40%	-142,11%	-194,98%	-82,86%	-173,81%	-103,37%
Grand Motors	0,19%	0,52%	0,03%	1,56%	0,93%	0,86%
Mercedes-Benz	43,03%	2,85%	4,87%	-17,29%	2,36%	2,43%

Izvor: Izrada autora

Kada govorimo o profitnoj margini ono što prvo možemo da zaključimo je da je profitna margina kod društva Delta Automoto i Zastava negativna. To nam govori da su društva imala negativan neto rezultat, tj. neto gubitak na kraju poslovne godine. Auto Čačak, KIA, Delta Motors i Mercedes-Benz su imali veoma visok pozitivan neto rezultat u odnosu na poslovne prihode što nam govori da su ova društva, na osnovu, ovog pokazatelja profitabilna. Hit auto, Renault, Toyora i Grand Motors imaju jako niske pokazatelje profitabilnosti.

Kada govorimo o poslovnoj margini situacija je malo drugačija. Kod Mercedes-Benza bismo očekivali da je ovaj pokazatelj jako visok, međutim on je negativan, jer je poslovni rezultat bio negativan, odnosno prihodi su bili manji od rashoda. Hit auto, Delta Automoto i Zastava su imale negativne performanse. Na osnovu ovog pokazatelja Auto Čačak, KIA i Delta Motors su imale dobre pokazatelje. Poslovna margina nam pokazuje koliko su društva profitabilna ako bismo samo gledali njihovu osnovnu delatnost, a profitna margina ako bismo gledali ukupno poslovanje društva. Ovde nam jedino kod Mercedes-Benz društva postoji velika razlika između profitne margine i poslovne margine.

Naredne pokazatelje profitabilnosti koje ćemo prikazati su ROE i ROA.

Tabela 13 – ROA i ROE

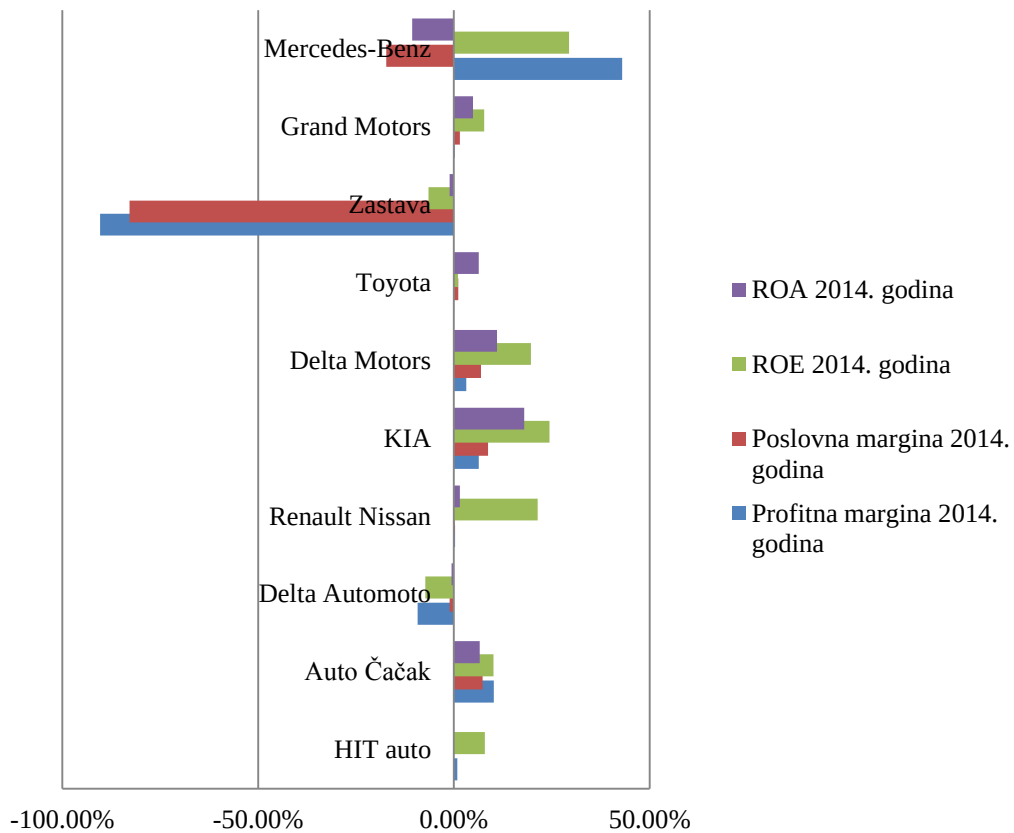
Privredna društva	ROE			ROA		
	2014. godina	2013. godina	2012. godina	2014. godina	2013. godina	2012. godina
HIT auto	7,93%	6,93%	10,84%	-0,11%	-1,09%	4,69%
Auto Čačak	10,10%	10,65%	9,53%	6,64%	4,79%	9,39%
Delta Automoto	-7,30%	-1,75%	-7,41%	-0,60%	-0,02%	-2,92%
Renault Nissan	21,39%	29,16%	-296,65%	1,51%	4,65%	-10,51%
KIA	24,46%	27,24%	26,75%	17,97%	9,88%	3,11%
Delta Motors	19,69%	34,27%	27,76%	11,03%	9,43%	9,30%
Toyota	1,04%	0,00%	16,03%	6,40%	-1,12%	3,27%
Zastava	-6,44%	-3,67%	-12,36%	-1,11%	-0,88%	-1,74%
Grand Motors	7,71%	16,42%	1,17%	4,85%	2,94%	3,59%
Mercedes-Benz	29,40%	11,83%	24,08%	-10,68%	5,73%	6,06%

Izvor: Izrada autora

Delta Automoto i Zastava imaju negativan pokazatelj prinosa na kapital, i uglavnom se oni ne prikazuju, ali smo zbog potrebe rada prikazali da je ROE negativan. Na osnovu ROE dobijamo sliku o tome koliko se društvu vraća novca ako uloži dinar u poslovanje. Kod ostalih analiziranih privrednih društava ovaj pokazatelj je veoma pozitivan što nam govori da su društva profitabilna – neka više, neka manje. Mercedes-Benz, KIA i Renault imaju najveći prinos na kapital. Kod svih privrednih društava ne možemo zapaziti da se profitabilnost postepeno povećavala iz godine u godinu, već vidimo da su se kod društava dešavala razne promene, odnosno povećanja/smanjenja pokazatelja u tri analizirane godine. Sve u svemu jako dobro se može videti koliko se dinara vratilo društvu na kraju godine, ako je uložilo dinar na početku godine.

Kada posmatramo ROA onda je slika malo drugačija. Hit auto, Delta Automoto, Zastava i Mercedes-Benz imaju negativne pokazatelje iz razloga što su im poslovni rezultati bili negativni. Auto Čačak i KIA imaju najbolje pokazatelje prinosa na imovinu u ovom slučaju. Kod društva KIA i Delta Motors se može videti povećanje ROA iz godine u godinu, što nam govori da se poslovna imovina postepeni povećavala iz godine u godinu kod ova dva društva.

Dijagram 3 – Pokazatelji profitabilnosti u tekućoj godini

Izvor: Izrada autora

Privredna društva koja su kod sva četiri pokazatelja imala pozitivne performanse su Auto Čačak, Renault Nissan, KIA, Delta Motors, Toyota i Grand Motors, od kojih su Auto Čačak i KIA imali jako dobre pokazatelje profitabilnosti. Sa druge strane imamo Zastavu i Delta Automoto dva društva koja su kod sva četiri pokazatelja imala negativne performanse i nisu profitabilna. Hit auto i Mercedes Benz su dva društva koja su jedina imala negativan poslovni rezultat, ali pozitivan neto rezultat, a kada gledamo profitabilnost uglavnom posmatramo kako je društvo u celini poslovalo – u tom smislu Mercedes-Benz je imalo najbolje pokazatelje profitabilnosti, a KIA i Auto Čačak najstabilnije poslovalo.

EBIT¹ je način merjenja rezultata društva koji uključuje sve troškove osim rashoda kamate i poreza. Kada društvo nema poslovne prihode/rashode (finansijski i ostali rezultat), tada je poslovni rezultat sinonim za EBIT.

Formula:

(AOP 223 B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (219 - 220 + 221 - 222) ili AOP 224 V. GUBITAK PRE OPOREZIVANJA (220 - 219 + 222 - 221)) + AOP 667 17. Rashodi kamata.
Pored EBIT-a, za ocenu profitabilnosti često se koristi još jedan pokazatelj, EBITDA.

Osim rashoda kamata i poreza, **EBITDA**² neto rezultat uvećava i za troškove amortizacije. Na taj način se isključuje efekat računovodstvenih politika troškova amortizacije na profitabilnost, i ističe činjenica da trošak amortizacije ne predstavlja odliv gotovine.

Formula:

(AOP 223 B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (219 - 220 + 221 - 222) ili AOP 224 V. GUBITAK PRE OPOREZIVANJA (220 - 219 + 222 - 221)) + Rashodi kamata + Troškovi amortizacije.

Tabela 14 – EBIT i EBITDA

Privredna društva	EBIT			EBITDA		
	2014. godina	2013. godina	2012. godina	2014. godina	2013. godina	2012. godina
HIT auto	23.441	15.512	26.254	24.959	18.438	29.314
Auto Čačak	71.216	63.444	48.049	73.217	66.224	51.382
Delta Automoto	-94.716	-24.477	-87.522	-58.817	6.141	-52.121
Renault Nissan	21.132	26.137	-106.330	40.303	62.201	-85.131
KIA	Nema Podataka	Nema Podataka	Nema Podataka	Nema Podataka	Nema Podataka	Nema Podataka
Delta Motors	158.803	196.063	143.773	207.697	233.333	181.512
Toyota	6.168	1.370	17.603	22.155	20.974	46.416
Zastava	929.527	124.159	137.426	936.334	144.653	155.950
Grand Motors	14.748	18.996	1.820	34.383	35.308	19.583
Mercedes-Benz	631.434	226.872	356.332	639.578	309.623	443.843

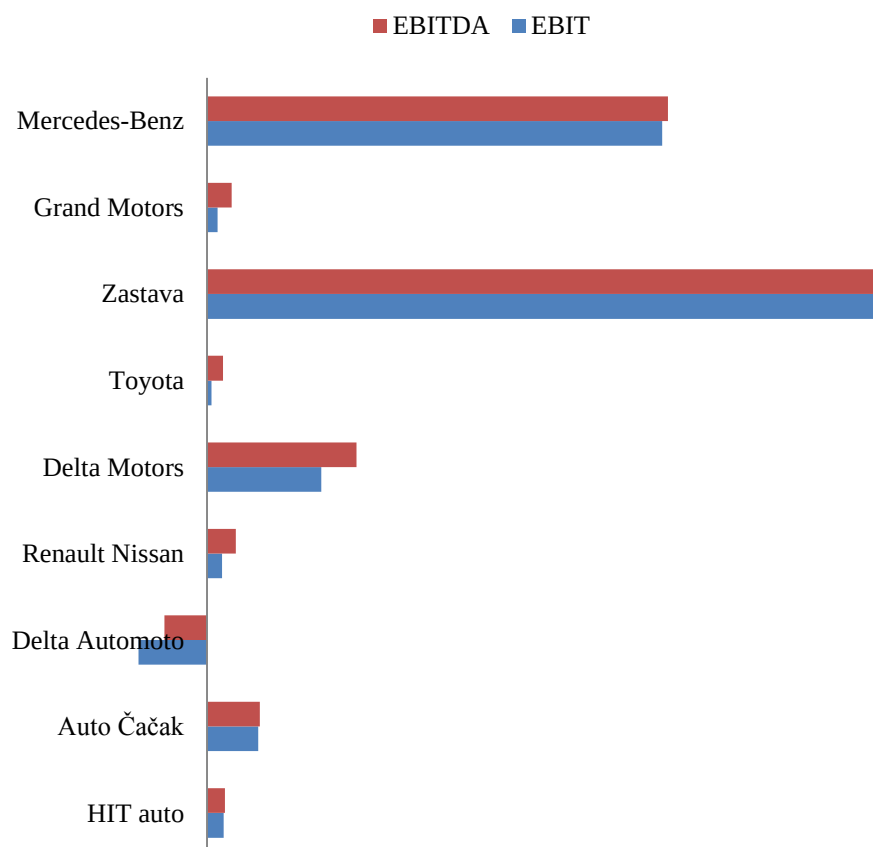
Izvor: Izrada autora

¹Earnings before interest and taxes.

² Earnings before interest, taxes and amortization.

Ono što možemo primetiti jeste da su EBIT i EBITDA negativni kod društva Delta Automoto. Kod svih ostalih društava EBIT i EBITDA su imale pozitivne performanse za sve tri analizirane godine. EBIT i EBITDA investitori najviše gledaju kada hoće da investiraju u određeno društvo ili da ga kupe. U ovom slučaju najveći iznos EBIT i EBITDA ima društvo Mercedes-Benz, a nakon njega Delta Motors. Privredno društvo Zastava je imalo gubitak pre oporezivanja, međutim, zbog visokih rashoda kamata, ujedno i troškova amortizacije, EBIT i EBITDA su, na kraju, ispali pozitivni. Za privredno društvo KIA nisu postojale odgovarajuće informacije za izračunavanje pokazatelja EBIT i EBITDA. Na osnovu dijagrama se jasno može videti da je društvo Zastava imalo najbolje performanse i to sve zbog jako visokih rashoda kamata, inače bi ovo društvo imalo negativne performanse. Ukoliko ne posmatramo privredno društvo Zastava, onda je Mercedes-Benz društvo koje je imalo najbolje performanse.

Dijagram 4 – **EBIT i EBITDA u 2014.**

Izvor: Izrada autora

4.4 DUPONT analiza

Da bi se videlo šta najviše utiče na stopu prinosa koristimo DuPont analizu. Ova analiza koristi drugačiju formulu od stope prinosa na kapital, u kojoj su razloženi faktori, kako bismo videli koji od njih najviše utiče na formiranje stope prinosa na kapital (*Knežević, et al., 2013, 236*).

Formula: $ROE = \text{Neto rezultat} / \text{Poslovni prihodi} \times \text{Poslovni prihodi} / \text{Poslovna imovina} \times \text{Poslovna imovina} / \text{Kapital}$

ROE je kod svakog društva, putem navedene formule ispalo isto kao i ROE koje se dobilo kod racia profitabilnosti za sve godine, i ono što je dobijeno kao rezultat, jeste da odnos neto rezultata i poslovnih prihoda najviše utiče na stopu prinosa na kapital.

Tabela 15 – **DuPont = EBIT**

Privredna društva	ROE			Du Pont		
	2014. godina	2013. godina	2012. godina	2014. godina	2013. godina	2012. godina
HIT auto	7,93%	6,93%	10,84%	7,93%	6,93%	10,84%
Auto Čačak	10,10%	10,65%	9,53%	10,10%	10,65%	9,53%
Delta Automoto	-7,30%	-1,75%	-7,41%	-7,30%	-1,75%	-7,41%
Renault Nissan	21,39%	29,16%	-296,65%	21,39%	29,16%	-296,65%
KIA	24,46%	27,24%	26,75%	24,46%	27,24%	26,75%
Delta Motors	19,69%	34,27%	27,76%	19,69%	34,27%	27,76%
Toyota	1,04%	0,00%	16,03%	1,04%	0,00%	16,03%
Zastava	-6,44%	-3,67%	-12,36%	-6,44%	-3,67%	-12,36%
Grand Motors	7,71%	16,42%	1,17%	7,71%	16,42%	1,17%
Mercedes-Benz	29,40%	11,83%	24,08%	29,40%	11,83%	24,08%

Izvor: Izrada autora

5 Kreditna analiza

U petoj glavi rada analiziraćemo kreditnu sposobnost svih privrednih društava u 2014. godini. Kreditna analiza daje odgovor analitičarima i stejkholderima o tome kolika je verovatnoća da društva odu u stečaj u naredne dve godine, kao i da li je sigurno investirati u ovo društvo. Iz razloga što ćemo izračunati da li će društva u naredne dve godine otići u stečaj, zato uzimamo samo 2014. godinu za analizu. Da bi se odradila analiza potrebno je koristiti naredne racio brojeve:

- $T1 = \text{Neto obrtni fond} / \text{Poslovna imovina}$
- $T2 = \text{Neraspoređeni dobitak} / \text{Poslovna imovina}$
- $T3 = \text{EBIT} / \text{Poslovna imovina}$
- $T4 = \text{Kapital} / \text{Ukupne obaveze}$
- $T5 = \text{Poslovni prihodi} / \text{Poslovna imovina}$

Iz razloga što nismo imali sve podatke za izračunavanje kredite analize, privredno društvo KIA nismo analizirali u ovoj analizi.

5.1 Z – skor za privatna privredna društva

Z skor za privatna privredna društva je oblik Z skora koji je namenjen društvima čijim se kapitalom ne trguje na berzi.

$$\text{Z skor za privatna privredna društva } Z' = 0,717 \times T1 + 0,847 \times T2 + 3,107 \times T3 + 0,420 \times T4 + 0,998 \times T5$$

Računanje zona finansijske sigurnosti:

$Z' > 2,90$ -“Bezbedna” zona,

$1,23 < Z' < 2,90$ -“Siva” zona,

$Z' < 1,23$ -“Problematična” zona

Tabela 16 – Z skor za privatna privredna društva

Privredna društva	Z'
HIT auto	9,73
Auto Čačak	4,56
Delta Automoto	6,82
Renault Nissan	7,81
Delta Motors	4,31
Toyota	6,86
Zastava	3,76
Grand Motors	5,55
Mercedes-Benz	7,78

Izvor: Izrada autora

Sva društva imaju ratio brojeve koje su veće od 2,90 što govori da se sva društva nalaze u bezbednoj zoni investiranja. Hit auto ima najveći ratio. Ovo nam pokazuje da je verovatnoća da društva odu u stečaj veoma mala, ali da bismo se uverili konvertovaćemo skor u kvazi-verovatnoću stečaja po sledećoj formuli:

$$P = 1 - \frac{e^Z}{1 + e^Z}$$

U Excel-u kalkulacija se radi na sledeći način: Z' skor implicirana verovatnoća stečaja za privatna društva = 1 - EXP(Z') / (1 + EXP(Z')). Verovatnoća da privredna društva u naredne dve godine odu u stečaj se prikazuju u narednoj tabeli.

Tabela 17 – Verovatnoća da društva odu u stečaj u naredne dve godine

Privredna društva	Verovatnoća
HIT auto	0,01%
Auto Čačak	1,04%
Delta Automoto	0,11%
Renault Nissan	0,04%
Delta Motors	1,32%
Toyota	0,11%
Zastava	2,28%
Grand Motors	0,39%
Mercedes-Benz	0,04%

Izvor: Izrada autora

Na osnovu tabele vidimo da je verovatnoća da izabrana društva odu u stečaj u naredne dve godine veoma mala. Z-skor za privatna privredna društva nam je pokazao da su sva društva koja smo izabrali za analizu bezbedna da se u njim investira, kao i da su bezbedna od stečaja u naredne dve godine, a, ukoliko nastave sa dosadašnjim rezultatima, verovatnoća je da u narednih nekoliko godina ova društva neće otići u stečaj.

5.2 Z – skor za industrijska društva i društva koja posluju na tržištima u razvoju

Z skor za industrijska društva i društva koja posluju na tržištima u razvoju je oblik Z skora koji je namenjen proizvodnim i neproizvodnim industrijskim društvima, i društvima koja posluju u zemljama u razvoju.

$$\text{Kalkulacija: } Z'' = 6,56 \times T1 + 3,26 \times T2 + 6,72 \times T3 + 1,05 \times T4$$

Klasifikacija u zone:

- $Z'' > 2,6$ -“Bezbedna” zona,
- $1,1 < Z'' < 2,6$ -“Siva” zona,

$Z'' < 1,1$ -“Problematicna” zona

Tabela 18 – Z skor za industrijska društva i društva koja posluju na tržištima u razvoju

Privredna društva	Z''
HIT auto	15,87059
Auto Čačak	10,44234
Delta Automoto	14,18173
Renault Nissan	5,469069
Delta Motors	5,026854
Toyota	3,871329
Zastava	7,242812
Grand Motors	6,167476
Mercedes-Benz	21,32044

Izvor: Izrada autora

Z skor za industrijska društva i društva koja posluju na tržištima u razvoju je pokazao slične rezultate kao i Z-skor za privatna privredna društva. Društvo koje je najbezbednije za investiranje je Hit auto, kao i druga društva, pošto se sva analizirana društva nalaze u bezbednoj zoni.

Tabela 19 – Verovatnoća da društva odu u stečaj u naredne dve godine

Privredna društva	Verovatnoća
HIT auto	0,00%
Auto Čačak	0,00%
Delta Automoto	0,00%
Renault Nissan	0,42%
Delta Motors	0,65%
Toyota	2,04%
Zastava	0,07%
Grand Motors	0,21%
Mercedes-Benz	0,00%

Izvor: Izrada autora

I ovaj pokazatelj nam govori da je verovatnoća da društva odu u stečaj u naredne dve godine jako mala. Hit auto, Auto Čačak, Delta Automoto i Mercedes-Benz imaju odlične pokazatelje koji su 0%, što govori da ovo društvo u naredne godine 100% neće ići u stečaj. Obe Z-skor analize se veoma dobro poklapaju, iako je verovatnoća kod druge Z-skor analize ispala manja nego kod prvog pokazatelja.

5.3 Prilagođeni Z – skor model

Uz pomoć Z – skor metodologije je moguće utvrditi kreditni rejting privrednih društava koje posluju u Republici Srbiji na osnovu sledeće formule:

$$Z^{\text{prilagođeni}} = 3,25 + 6,56 \times T1 + 3,26 \times T2 + 6,72 \times T3 + 1,05 \times T4$$

Tabela 20 – Z-skor prilagođeni

Privredna društva	Z'' prilagođeni
HIT auto	19,12
Auto Čačak	13,69
Delta Automoto	17,43
Renault Nissan	8,72
Delta Motors	8,28
Toyota	7,12
Zastava	10,49
Grand Motors	9,42
Mercedes-Benz	24,57

Izvor: Izrada autora

Na slici sa desne strane vidimo kreditni rejting i koje su njegove prosečne vrednosti na osnovu Z-skora prilagođenog i vidimo kako su privredna društva rangirana. Najveći rejting imaju društva AAA koja su najstabilnija za investiranje, a kako se slova smanjuju i idu do slova D, tako su društva rizičnija i nestabilnija za investiranje. Z-skor prilagođeni je poklopio sa pokazateljima koje smo već izračunali. Hit auto, Auto Čačak, Delta Automoto, Renault Nissan, Zastava, Grand Motors, Delta Motors i Mercedes-Benz su društva koja imaju rejting AAA, najbolji rejting i društva u koja je sigurno investirati. Jedino društvo Toyota ima Z-skor prilagođeni 7,12 što ga stavlja na AA- rejting. Međutim, iako je ovo društvo imalo malo lošiju kreditnu sposobnost od ostalih društava i dalje se nalazi u okviru A rejtinga što ga i dalje čini sigurnim za investiranje i stabilnim za investitore.

Na kraju zaključujemo da su sva društva kreditno sposobna, stabilna, nerizična za investitore. Najstabilnije društvo je Hit auto.

Kreditni rejting	Prosečna vrednost Z'' prilagođeni
AAA	8,15
AA+	7,60
AA	7,30
AA-	7,00
A+	6,85
A	6,65
A-	6,40
BBB+	6,25
BBB	5,85
BBB-	5,65
BB+	5,25
BB	4,95
BB-	4,75
B+	4,50
B	4,15
B-	3,75
CCC+	3,20
CCC	2,50
CCC-	1,75
D	0,00

Zaključak

Analizom finansijskim izveštaja 10 privrednih društava iz oblasti trgovine automobilima došli smo do dokazivanja svih hipoteza koje su postavljanje u uvodnom delu rada. Svetska ekonomska kriza je uticala kako na globalnom nivou, tako i u Republici Srbiji na tržište automobilima. U studijsko-istraživačkom delu rada smo dokazali glavnu hipotezu rada koja glasi:

Analizom finansijskih izveštaja u delatnosti trgovine automobilima i motornim vozilima dolazi se do zaključka da je svetska ekonomska kriza uticala na trgovinu automobilima u Republici Srbiji. Nakon krize uvidelo smo da je kod svih privrednih društava finansijsko poslovanje mnogo bolje od 2012. godine i da su većina društava imala porast profitabilnosti i likvidnosti, i smanjenje zaduženosti od 2012. do 2014. godine.

Osim glavne hipoteze u radu smo dokazi i sporedne hipoteze. Kako bi menadžeri društva mogli da odrede finansijsko zdravlje kompanije, u sklopu analize, koristili smo analizu važnih pokazatelja zajedno sa kreditnom analizom kako bismo došli do određenih odgovora. Ovime smo dokazali jednu od sporednih hipoteza u radu koja glasi:

Menadžeri društava se koriste s nekoliko važnih pokazatelja kako bi prikazali zaduženost, likvidnost, efikasnost i profitabilnost privrednog društva, a mogu kombinovati i računovodstvene podatke da bi izmerili koliko investitori cene društvo ili koliko efikasno društvo koristi svoje izvore.

Analiza finansijskih pokazatelja će retko biti od koristi ako se samo mehanički primenjuje u praksi. Ona zahteva veliku dozu dobre procene, a pokazatelji retko kad daju odgovore, ali pomažu da se postave prava pitanja. – ovo je jedna od sporednih hipoteza koju dokazujemo u zaključku. Osim navedenih pokazatelja u radu, postoji mnogo veći broj pokazatelja i načina da se dođe do odgovara. Rezultate koje smo dobili analizom ne možemo smatrati potpuno tačnim, jer analize zahtevaju mnogo dublju i veću procenu.

Analize svih deset privrednih društava su dovele do dokazivanja još jedne hipoteze - *Nakon 2012., godine većina izabranih društava za analizu je poslovala lošije, da bi se u 2014. godini finansijsko zdravlje društava popravilo, što nam govori da je kriza uticala na poslovanje društava iz auto industrije.*

Zaključci analize finansijskih izveštaja 10 privrednih društava su sledeći:

- Privredno društvo koje je imalo najveći procenat zaduženosti je Grand Motors, a sa njim i Renault Nissan i ova dva društva uglavnom uzimaju kredite od banaka, što se pokazalo na osnovu raciona kamatonosne zaduženosti. Najmanje zadužena društva su Auto Čačak i Mercedes-Benz. Ostala društva su negde na sredini što se tiče zaduženosti.
- Najlikvidnije privredno društvo je Mercedes-Benz, zatim KIA i Auto Čačak, dok su najnelikvidnija društva Zastava, Grand Motors i Delta Motors. Kada govorimo o profitabilnim društvima, neprofitabilnija su Mercedes-Benz, Auto Čačak, KIA i Delta Motors.
- Ako bismo govorili o tome koja su društva bila najstabilnija to su Auto Čačak i Delta Motors. Ako bi investitori investirali, onda bi vodili računa da privredna društva budu stabilna. Iako Mercedes-Benz nije imao stabilne pokazatelje, imao je jako dobre pokazatelje u tekućoj godini, tako da bi se investitori mogli odlučiti da investiraju i u ovo društvo.
- Što se tiče kreditne analize i kreditne sposobnosti društva, koja nije obuhvatala KIA privredno društvo iz određenih razloga, dokazujemo da su sva društva kreditno sposobna, stabilna, nerizična za investiranje i da imaju odličan kreditni rejting. Sva analizirana društva imaju jako malu verovatnoću odlaska u stečaj u naredne dve godine, što su pokazala dva pokazatelja u radu, a određena društva imaju verovatnoću 0% da odu u stečaj. Društvo koje se, kreditnom analizom, pokazalo kao nastabilnije je Hit auto.
- Ako pogledamo svako društvo ponaosob mogli bismo da donesemo zaključak da su svih deset analiziranih društava vredni da investitori investiraju u njih, da se dalje razvijaju i rastu i pomažu razvitku ekonomije Republike Srbije. Svako društvo je od 2012. zaključno za 2014. godinom imalo padove, i na svako društvo je uticala kriza, međutim, svako društvo se nalazi u bezbednoj zoni kreditiranja i investiranja. Ako bismo posmatrali društva u celini, mogli bismo reći da su Auto Čačak i Delta dva najsigurna društva, i ako uzmemo u obzir sve pokazatelje, koje prati društvo Hit auto i Mercedes. Ostala društva imaju malo lošije performanse.

Literatura

1. Andrić M., et al., (2009), *Revizija*, Ekonomski fakultet, Subotica
2. Bakić O., (2007), *Marketing u turizmu*, Čigoja, Beograd
3. Blumer K., (1986), *Die kaufmännische Bilanz*, Verlag des Schweizerischen Kaufmännischen Vereins, Zürich
4. Brili M., et al., (2010), *Osnovi korporativnih finansija*, Mate, Beograd
5. Golubović V.M., (2004), *Marketing menadžment*, Megatrend, Univerzitet primenjenih nauka, Beograd
6. Heinen E., (1962), *Handelsbilanzen*, 3 Auflage, Gabler, Wiesbaden
7. Knežević G., (2007), *Ekonomsko-finansijska analiza*, Univerzitet Singidunum, Beograd;
8. Knežević G., (2008), *Analiza finansijskih izveštaja*, Univerzitet Singidunum, Beograd;
9. Knežević G., et al., (2013), *Analiza finansijskih izveštaja*, Univerzitet Singidunum, Beograd;
10. Kostka G., (1978), *Bilanzen*, Gabler Verlag, Wiesbaden
11. Pejanović, R., (2000), *Ekonomija*, Dnevnik, Novi Sad
12. Petrović Z., (2011), *Finansijsko izveštavanje*, Univerzitet Singidunum, Beograd
13. Petković A., (2010), *Forenzička revizija*, Kriminalne radnje u finansijskim izveštajima, Proleter A.D. Bečej, Novi Sad
14. Popesku J., (2009), *Marketing u turizmu*, Visoka turistička škola strukovnih studija, Beograd
15. Ranković J., (1989), *Upravljanje finansijama preduzeća*, IV izdanje, Centar Beograd
16. Ranković J.M. (2007), *Teorija bilansa*, CID Ekonomskog fakulteta u Beogradu, Čigura print, Beograd
17. Rodić, J., et al., (2007), *Teorija, politika i analiza bilansa*, Poljoprivredni fakultet, Zemun
18. Snozzi G., (1970), *L'interpretation du bilan*, Dunod, Paris
19. Stojiljković M., (2000), et al., *Finansijska analiza*, Ekonomski fakultet, Niš
20. Stojanović R., (2008), *Finansijsko izveštavanje*, Savez računovođa i revizora Srbije, Beograd

21. Veselinović, B., et al., (2011), *Poslovne finansije - teorija i praksa*, Fakultet za ekonomiju i inženjerski menadžment u Novom Sadu, Novi Sad
22. Zakić V., (2008), *Finansijsko računovodstvo*, Visoka poslovna škola strukovnih studija, Novi Sad

Časopisi i stručni članci:

1. Čavić D., (2008), *Ključni spektri revizorskog izveštaja*, Škola biznisa, Vol. 2., Br. 20.
2. Čavić, D. (2009), *Analiza i tumačenje finansijskih izveštaja*. Škola biznisa, Vol. 1., Br. 11.
3. Madić, M. V. (2011), *Promene u okruženju i ključni izazovi globalne auto industrije u postkriznom periodu*, Ekonomski horizonti, Vol. 13., Br. 1.
4. Pavlínek, P., Ženka, J. (2010), *The 2008–2009 automotive industry crisis and regional unemployment in Central Europe*. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, Vol. 3., No. 3.
5. Pejanović, R. (2009). *Ekonomska analiza kao metod istraživanja u agroekonomskoj nauci i struci*, AGROEKONOMIKA AGRIECONOMICA., Br. 43-44.
6. Radić, V. N., Stanković, R., Vukadinović, S. (2013), *Industrija automobila i poslovna izvrsnost*, 40. Nacionalna konferencija o kvalitetu, Festival kvaliteta
7. Radulović Đ., (2000), *Finansije i računovodstvo*, Ekonomski horizonti, Vol. 2., Br. 1-2.
8. Stanišić N., (2013), *Analiza finansijskih izveštaja*, Beograd
9. Sturgeon, T., Van Biesebeek, J. (2010), *Effects of the crisis on the automotive industry in developing countries: a global value chain perspective*. *World Bank Policy Research Working Paper Series*, No. 5330.
10. Vučković B., (2014), *Značaj pojedinih indikatora poslovanja određenim grupama analitičara*, Ekonomija: teorija i praksa, Vol. 7, Br. 1.

Internet izvori:

1. <http://ras.gov.rs/sr/automobilska-industrija>, preuzeto dana 02.06.2016.
2. www.vreme.com/cms/view.php?id=757809, preuzeto dana 02.06.2016.
3. www.rts.rs/page/stories/sr/story/13/ekonomija/28420/automobilska-industrija-pred-krahom.html, preuzeto dana 02.06.2016.
4. www.sef.rs/makroekonomija/svetska-ekonomska-kriza-i-njen-uticaj-na-automobilsku-industriju.html, preuzeto dana 02.06.2016.

Prilozi – finansijski izveštaji društva

Mercedes-Benz

Bilans stanja			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
A. STALNA IMOVINA (002+003+004+005+009)		14224	804910
III. NEMATERIJALNA ULAGANJA		14224	40087
IV. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)		0	764823
1. Nekretnine, postrojenja i oprema		0	764823
B. OBRTNA IMOVINA (013+014+015)	1899194	2823362	2110933
I. ZALIHE		8498	1208077
II. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA		1729128	0
III. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (016+017+018+019+020)	1899067	1085736	902856
1. Potraživanja	16598	179266	524305
2. Potraživanja za više plaćen porez na dobitak		12571	49674
3. Kratkoročni finansijski plasmani		0	87400
4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	1819325	740541	103854
5. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja	63144	153358	137623
V. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA		46107	35998
G. POSLOVNA IMOVINA (001+012+021)	1899194	2883693	2951841
Dj. UKUPNA AKTIVA (022+023)	1899194	2883693	2951841
E. VANBILANSNA AKTIVA		639509	534051
A. KAPITAL (102+103+104+105+106- 107+108-109-110)	1717413	1685640	1486204

MASTER RAD

I. OSNOVNI I KAPITAL	1019597	1019597	1019597
VII. NERASPOREDJENI DOBITAK	697816	666043	466607
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I OBAVEZE (112+113+116)	181781	1198053	1465637
I. DUGOROČNA REZERVISANJA		0	373104
III. KRATKOROČNE OBAVEZE (117+118+119+120+121+122)	181781	1198053	1092533
3. Obaveze iz poslovanja	27264	559479	877423
5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razganičenja		638574	215110
G. UKUPNA PASIVA (101+111 +123)	1899194	2883693	2951841
D. VANBILANSNA PASIVA		639509	534051
Bilans uspeha			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204- 205+206)	1173631	7003658	7349476
1. Prihodi od prodaje	1147652	6909921	7286468
2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe		49495	53906
5. Ostali poslovni prihodi		44242	9102
II. POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	1376553	6838310	7170718
1. Nabavna vrednost prodate robe	1108704	5347966	5571515
2. Troškovi materijala	2827	81165	82192
3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	42755	592160	592546
4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	8144	121898	149846
5. Ostali poslovni rashodi	1054978	695121	774619
III. POSLOVNI DOBITAK/GUBITAK	-202922	165348	178758
V. FINANSIJSKI PRIHODI	249398	56470	136730
VI. FINANSIJSKI RASHODI	140911	42105	133260
VII. OSTALI PRIHODI	903887	155064	268287
VIII. OSTALI RASHODI	169497	108348	97064

IX. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA(213-214+215-216+217-218)	629620	226429	353451
B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (219-220+221-222)	630768	226429	353451
1. Poreski rashod perioda	79683	37103	10630
3. Odloženi poreski prihodi perioda	46108	10110	15051
DJ. NETO DOBITAK (223-224-225-226+227-228)	504977	199436	357872

Grand Motors

Bilans stanja			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
A. STALNA IMOVINA (002+003+004+005+009)	143447	125158	115221
III. NEMATERIJALNA ULAGANJA	5893	3255	2884
IV. NEKRETNINE,POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	37554	121903	112337
1. Nekretnine, postrojenja i oprema		121903	112337
B. OBRTNA IMOVINA (013+014+015)	830011	820233	633816
I. ZALIHE	653833	388839	312065
II. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA		1075	2268
III. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (016+017+018+019+020)	171476	430319	319483
1. Potraživanja	135004	313739	224268
4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	31573	105596	78305
5. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja	4899	10984	16910
G. POSLOVNA IMOVINA (001+012+021)	973458	945391	749037
Dj. UKUPNA AKTIVA (022+023)	973458	945391	749037
A. KAPITAL (102+103+104+105+106-107+108-109-110)	74899	94608	79075
I. OSNOVNI I KAPITAL	131965	131728	131728
VII. NERASPOREDJENI DOBITAK	5776	15533	922
VIII. GUBITAK	62960	52653	53575

MASTER RAD

B. DUGOROČNA REZERVISANJA I OBAVEZE (112+113+116)	898559	850783	669962
II. DUGOROČNE OBAVEZE (114 + 115)	27851	26397	49935
1. Dugoročni krediti		0	23751
2. Ostale dugoročne obaveze		26397	26184
III. KRATKOROČNE OBAVEZE (117+118+119+120+121+122)	870708	824386	620027
1. Kratkoročne finansijske obaveze	7614	23945	52440
3. Obaveze iz poslovanja	852936	779968	558162
4. Ostale kratkoročne obaveze	25	5	0
5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razganičenja	10133	20468	9425
G. UKUPNA PASIVA (101+111 +123)	973458	945391	749037
Bilans uspeha			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204-205+206)	3032550	2988078	3139644
1. Prihodi od prodaje	2781185	2868084	3045144
2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe		52454	33365
5. Ostali poslovni prihodi		67540	61135
II. POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	2985327	2960328	3112717
1. Nabavna vrednost prodate robe	2558472	2512235	2597096
2. Troškovi materijala	13437	35406	34401
3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	201094	173912	199959
4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	19635	16312	17763
5. Ostali poslovni rashodi	192689	222463	263498
III. POSLOVNI DOBITAK (201-207)	47223	27750	26927
V. FINANSIJSKI PRIHODI	19968	63788	171833
VI. FINANSIJSKI RASHODI	62348	71014	196558
VII. OSTALI PRIHODI	5194	7023	14459
VIII. OSTALI RASHODI	3020	12014	15739
IX. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA(213-214+215-216+217-218)	5776	15533	922
B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (219-220+221-222)	5776	15533	922
DJ. NETO DOBITAK (223-224-225-226+227-228)	5776	15533	922

Zastava

Bilans stanja			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
A. STALNA IMOVINA (002+003+004+005+009)	397129	407413	412311
III. NEMATERIJALNA ULAGANJA	10670	10670	10670
IV. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	382387	392671	397569
1. Nekretnine, postrojenja i oprema		130052	134950
2. Investicione nekretnine		262619	262619
V. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011)	4072	4072	4072
1. Učešća u kapitalu	861	861	861
2. Ostali dugoročni finansijski plasmani	2192	3211	3211
B. OBRтна IMOVINA (013+014+015)	190926	196301	248225
I. ZALIHE	14834	1166	53851
II. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	14834	22541	22541
III. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (016+017+018+019+020)	174942	172594	171833
1. Potraživanja	40552	38263	36119
3. Kratkoročni finansijski plasmani	134290	134290	134190
4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	100	41	1524
G. POSLOVNA IMOVINA (001+012+021)	588055	603714	660536
Dj. UKUPNA AKTIVA (022+023)	588055	603714	660536
A. KAPITAL (102+103+104+105+106- 107+108-109-110)	110726	117858	174874
I. OSNOVNI I KAPITAL	228138	228138	228138
III. REZERVE	10407	10407	10407
IV. REVALORIZACIONE REZERVE	14866	14866	14866
VII. NERASPOREDJENI DOBITAK	1409	1409	1409
VIII. GUBITAK	144094	136962	79946

B. DUGOROČNA REZERVISANJA I OBAVEZE (112+113+116)	474043	484303	483434
I. DUGOROČNA REZERVISANJA	64	64	64
III. KRATKOROČNE OBAVEZE (117+118+119+120+121+122)	473979	484239	483370
1. Kratkoročne finansijske obaveze	274134	279310	273384
3. Obaveze iz poslovanja	143982	149281	149110
4. Ostale kratkoročne obaveze	274134	10374	14573
5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razganičenja		35386	36415
6. Obaveze po osnovu poreza na dobitak		9888	9888
V. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE		1553	2228
G. UKUPNA PASIVA (101+111 +123)	588055	603714	660536
Bilans uspeha u periodu od 01.01.2013 do 31.12.2013. godine			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204-205+206)	7889	3047	11089
1. Prihodi od prodaje	2165	0	7683
5. Ostali poslovni prihodi		3047	3406
II. POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	14426	8343	22552
1. Nabavna vrednost prodane robe	1968	0	6940
2. Troškovi materijala	4	9	74
3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	955	2439	13130
4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	6807	4898	1538
5. Ostali poslovni rashodi	4692	997	870
IV. POSLOVNI GUBITAK (207-201)	6537	5296	11463
V. FINANSIJSKI PRIHODI	0	390	18
VI. FINANSIJSKI RASHODI	9	100	7267
VII. OSTALI PRIHODI	134	0	390
VIII. OSTALI RASHODI	720	0	3856
X. GUBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (214-213-215+216-217+218)	7132	5006	22178

V. GUBITAK PRE OPOREZIVANJA (220-219+222-221)	7132	5006	22178
3. Odloženi poreski prihodi perioda		676	557
E. NETO GUBITAK (224-223+225+226- 227+228)	7132	4330	21621

Toyota

Bilans stanja			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
A. STALNA IMOVINA (002+003+004+005+009)	48756	96030	86340
III. NEMATERIJALNA ULAGANJA	1459	1697	1420
IV. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	46106	93142	84920
1. Nekretnine, postrojenja i oprema		93142	84920
V. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011)	1191	1191	0
2. Ostali dugoročni finansijski plasmani		1191	0
B. OBRтна IMOVINA (013+014+015)	307595	432522	427516
I. ZALIHE	76948	144032	149078
II. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA		12346	0
III. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (016+017+018+019+020)	230052	276144	278438
1. Potraživanja	201054	208741	248839
2. Potraživanja za više plaćen porez na dobitak		46	0
4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	23628	52313	24368
5. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja	5370	15044	5231
V. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA		425	1331
G. POSLOVNA IMOVINA (001+012+021)	356442	528977	515187

MASTER RAD

Dj. UKUPNA AKTIVA (022+023)	356442	528977	515187
A. KAPITAL (102+103+104+105+106-107+108-109-110)	119994	101768	103157
I. OSNOVNI I KAPITAL	21310	21310	21461
VII. NERASPOREDJENI DOBITAK	98895	81696	81696
VIII. GUBITAK		1238	0
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I OBAVEZE (112+113+116)	236132	425400	410871
I. DUGOROČNA REZERVISANJA	606	566	643
III. KRATKOROČNE OBAVEZE (117+118+119+120+121+122)	235526	424834	410228
3. Obaveze iz poslovanja	210519	411275	390775
4. Ostale kratkoročne obaveze	3335	6003	7051
5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razganičenja	21672	7556	11438
6. Obaveze po osnovu poreza na dobitak		0	964
V. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE		1809	1159
G. UKUPNA PASIVA (101+111 +123)	356442	528977	515187
Bilans uspeha			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204-205+206)	2016971	1675365	1852369
1. Prihodi od prodaje	1935701	1648564	1828887
2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe		4328	2896
5. Ostali poslovni prihodi		22473	20586
II. POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	1994153	1681293	1835530
1. Nabavna vrednost prodane robe	1754362	1407204	1564631
2. Troškovi materijala	11153	13544	9815
3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	38433	58877	47990
4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	15987	21061	21103
5. Ostali poslovni rashodi	190205	180607	191991
III. POSLOVNI DOBITAK (201-207)	22818	0	16839

MASTER RAD

IV. POSLOVNI GUBITAK (207-201)		5928	0
V. FINANSIJSKI PRIHODI	22587	45926	60644
VI. FINANSIJSKI RASHODI	21132	42600	63263
VII. OSTALI PRIHODI	6962	7522	5729
VIII. OSTALI RASHODI	24871	3782	1967
IX. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA(213-214+215-216+217-218)	6364	1138	17982
XI. NETO DOBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	232	98	0
XII. NETO GUBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA		0	588
B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (219-220+221-222)	6132	1236	17394
1. Poreski rashod perioda		918	964
2. Odloženi poreski rashodi perioda		1556	0
3. Odloženi poreski prihodi perioda		0	103
DJ. NETO DOBITAK (223-224-225-226+227-228)	1249	0	16533

Delta Motors

Bilans stanja			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
A. STALNA IMOVINA (002+003+004+005+009)	1193997	1168631	1172563
III. NEMATERIJALNA ULAGANJA	31234	20	42600
IV. NEKRETNINE,POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	1136765	1164636	1125988
1. Nekretnine, postrojenja i oprema		1164636	1125988
V. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011)	25998	3975	3975
1. Učešća u kapitalu	25998	3975	3975
B. OBRтна IMOVINA (013+014+015)	739045	668045	824954

MASTER RAD

I. ZALIHE	514035	411643	503854
III. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (016+017+018+019+020)	221674	256402	321100
1. Potraživanja	163355	180052	222004
2. Potraživanja za više plaćen porez na dobitak		0	2101
3. Kratkoročni finansijski plasmani	120	5916	23714
4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	47787	16528	20010
5. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja	10412	53906	53271
G. POSLOVNA IMOVINA (001+012+021)	1933042	1836676	1997517
Dj. UKUPNA AKTIVA (022+023)	1933042	1836676	1997517
A. KAPITAL (102+103+104+105+106-107+108-109-110)	494419	397008	260962
I. OSNOVNI I KAPITAL	134188	134188	134188
IV. REVALORIZACIONE REZERVE	313142	313142	313142
VII. NERASPOREDJENI DOBITAK	233457	136046	72439
VIII. GUBITAK	186368	186368	258807
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I OBAVEZE (112+113+116)	1402564	1402851	1699440
I. DUGOROČNA REZERVISANJA	924	844	497
II. DUGOROČNE OBAVEZE (114 + 115)	256432	409909	560894
1. Dugoročni krediti	256432	409909	560894
III. KRATKOROČNE OBAVEZE (117+118+119+120+121+122)	1145208	992098	1138049
1. Kratkoročne finansijske obaveze	912179	789291	898942
3. Obaveze iz poslovanja	175241	171232	210937
4. Ostale kratkoročne obaveze	15362	14006	16701

MASTER RAD

5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razganičenja	14777	17271	11469
6. Obaveze po osnovu poreza na dobitak		298	0
V. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE		36817	37115
G. UKUPNA PASIVA (101+111 +123)	1933042	1836676	1997517
Bilans uspeha			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204-205+206)	3064887	2692437	2795566
1. Prihodi od prodaje	2716746	2607454	2677514
5. Ostali poslovni prihodi		84983	118052
II. POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	2851625	2519299	2609879
1. Nabavna vrednost prodate robe	2254122	1956908	2070550
2. Troškovi materijala	152204	150090	156510
3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	141040	133326	124642
4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	48894	37617	37905
5. Ostali poslovni rashodi	255365	241358	220272
III. POSLOVNI DOBITAK (201-207)	213262	173138	185687
V. FINANSIJSKI PRIHODI	41235	28235	122941
VI. FINANSIJSKI RASHODI	199540	89345	250628
VII. OSTALI PRIHODI	49910	30822	30873
VIII. OSTALI RASHODI	3487	4703	16434
IX. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA(213-214+215-216+217-218)	100591	138147	72439
B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (219-220+221-222)	100591	138147	72439
1. Poreski rashod perioda		2399	0
3. Odloženi poreski prihodi perioda		298	0
DJ. NETO DOBITAK (223-224-225-226+227-228)	97361	136046	72439

KIA auto

Bilans stanja			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
A. STALNA IMOVINA (002+003+004+005+009)	34996	31626	39047
III. NEMATERIJALNA ULAGANJA	1830	1975	0
IV. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	33166	29651	39047
1. Nekretnine, postrojenja i oprema		29651	39047
B. OBRTNA IMOVINA (013+014+015)	842247	774919	525014
I. ZALIHE	171825	163871	154632
III. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (016+017+018+019+020)	660217	611048	370382
1. Potraživanja	13476	13711	12948
3. Kratkoročni finansijski plasmani	0	0	1884
4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	631710	582141	341221
5. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja	15031	15196	14329
G. POSLOVNA IMOVINA (001+012+021)	877243	806545	564061
Dj. UKUPNA AKTIVA (022+023)	877243	806545	564061
E. VANBILANSNA AKTIVA		0	54
A. KAPITAL (102+103+104+105+106-107+108-109-110)	467559	354210	257721
I. OSNOVNI I KAPITAL	347	347	347
III. REZERVE	36	36	36
VII. NERASPOREDJENI DOBITAK	467176	353827	257338
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I OBAVEZE (112+113+116)	409684	452335	306340
I. DUGOROČNA REZERVISANJA	291110	266352	227227
III. KRATKOROČNE OBAVEZE (117+118+119+120+121+122)	118574	185983	79113
3. Obaveze iz poslovanja	96854	166457	61358
4. Ostale kratkoročne obaveze	5953	4685	4669

MASTER RAD

5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razganičenja		9707	10527
6. Obaveze po osnovu poreza na dobitak		5134	2559
G. UKUPNA PASIVA (101+111 +123)	877243	806545	564061
D. VANBILANSNA PASIVA		0	54
Bilans uspeha			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204-205+206)	1806913	1544145	1155775
1. Prihodi od prodaje	1768544	1534432	1153121
2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe		9713	1845
5. Ostali poslovni prihodi		0	809
II. POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	1649301	1464419	1138215
1. Nabavna vrednost prodate robe	1286362	1168803	901152
2. Troškovi materijala	10682	13317	12157
3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	86841	72334	67129
4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	9483	53919	62384
5. Ostali poslovni rashodi	255933	156046	95393
III. POSLOVNI DOBITAK (201-207)	157612	79726	17560
V. FINANSIJSKI PRIHODI	56637	41751	34979
VI. FINANSIJSKI RASHODI	20093	29938	12734
VII. OSTALI PRIHODI	10866	23816	53868
VIII. OSTALI RASHODI	69807	1540	16361
IX. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA(213-214+215-216+217-218)	135215	113815	77312
XI. NETO DOBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA		172	0
XII. NETO GUBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA		0	9
B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (219-220+221-222)	135138	113987	77303
1. Poreski rashod perioda		17309	8116
D. Isplaćena lična primanja poslodavcu		188	254
DJ. NETO DOBITAK (223-224-225-226+227-228)	114384	96490	68933

Renault Nissan

Bilans stanja			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
A. STALNA IMOVINA (002+003+004+005+009)	28153	100908	131445
III. NEMATERIJALNA ULAGANJA	6515	1382	3435
IV. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	21638	99526	128010
1. Nekretnine, postrojenja i oprema		99526	128010
B. OBRTNA IMOVINA (013+014+015)	770456	1075359	783407
I. ZALIHE	21115	203514	8314
III. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (016+017+018+019+020)	738673	871845	775093
1. Potraživanja	620459	770396	757800
2. Potraživanja za više plaćen porez na dobitak		8267	8267
4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	107729	88491	3007
5. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja	10485	4691	6019
V. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA		9135	12182
G. POSLOVNA IMOVINA (001+012+021)	801977	1185402	927034
Dj. UKUPNA AKTIVA (022+023)	801977	1185402	927034
E. VANBILANSNA AKTIVA		406334	498121
A. KAPITAL (102+103+104+105+106-107+108-109-110)	63316	49774	35262
I. OSNOVNI I KAPITAL	8261	8261	8261
VII. NERASPOREDJENI DOBITAK	55055	41513	131604
VIII. GUBITAK		0	104603
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I OBAVEZE (112+113+116)	738661	1135628	891772
I. DUGOROČNA REZERVISANJA	121292	88396	10300
II. DUGOROČNE OBAVEZE (114 + 115)	1200	0	14463
2. Ostale dugoročne obaveze		0	14463

MASTER RAD

III. KRATKOROČNE OBAVEZE (117+118+119+120+121+122)	616169	1047232	867009
1. Kratkoročne finansijske obaveze	4884	42392	510850
3. Obaveze iz poslovanja	558519	932784	275598
4. Ostale kratkoročne obaveze	4805	7698	9675
5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razganičenja		64358	70886
G. UKUPNA PASIVA (101+111 +123)	801977	1185402	927034
D. VANBILANSNA PASIVA		406334	498121
Bilans uspeha			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204-205+206)	4684973	3835043	4220573
1. Prihodi od prodaje	4634918	3819162	4207745
5. Ostali poslovni prihodi	50055	15881	12828
II. POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	4672890	3779871	4317968
1. Nabavna vrednost prodate robe	4100237	3106649	3710127
2. Troškovi materijala	2324	11369	12458
3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	90659	92946	101033
4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	19171	200664	43952
5. Ostali poslovni rashodi	460499	368243	450398
III. POSLOVNI DOBITAK (201-207)	12083	55172	0
IV. POSLOVNI GUBITAK (207-201)	0	0	97395
V. FINANSIJSKI PRIHODI	56929	52387	150795
VI. FINANSIJSKI RASHODI	44793	58479	176838
VII. OSTALI PRIHODI	24153	7401	27884
VIII. OSTALI RASHODI	28415	38922	21850
IX. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA(213-214+215-216+217-218)	20379	17559	0
X. GUBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (214-213-215+216-217+218)		0	117404
B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (219-220+221-222)	20379	17559	0

V. GUBITAK PRE OPOREZIVANJA (220-219+222-221)		0	117404
2. Odloženi poreski rashodi perioda		3047	0
3. Odloženi poreski prihodi perioda		0	12801
DJ. NETO DOBITAK (223-224-225-226+227-228)	13542	14512	0
E. NETO GUBITAK (224-223+225+226-227+228)		0	104603

Delta Automoto

Bilans stanja			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
A. STALNA IMOVINA (002+003+004+005+009)	1426626	1.451.799	1.477.137
III. NEMATERIJALNA ULAGANJA	30484	30.524	31.404
IV. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	1222162	1.247.295	1.271.753
1. Nekretnine, postrojenja i oprema		918.667	1.046.900
2. Investicione nekretnine		328.628	224.853
V. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011)	173980	173.980	173.980
1. Učešća u kapitalu	173980	173.980	173.980
B. OBRTNA IMOVINA (013+014+015)	458011	604.783	783.203
I. ZALIHE	252306	176.757	359.512
II. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	93673	93.673	93.673
III. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (016+017+018+019+020)	172120	334.353	330.018
1. Potraživanja	19232	71.320	111.567
2. Potraživanja za više plaćen porez na dobitak	0	17.376	17.376
3. Kratkoročni finansijski plasmani	137996	159.583	102.754
4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	14892	14.941	12.155
5. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja	1762	71.133	86.166
G. POSLOVNA IMOVINA (001+012+021)	1892870	2.056.582	2.260.340

MASTER RAD

Dj. UKUPNA AKTIVA (022+023)	1892870	2.056.582	2.260.340
E. VANBILANSNA AKTIVA		80.250	34.115
A. KAPITAL (102+103+104+105+106-107+108-109-110)	1365712	1.465.367	1.490.973
I. OSNOVNI I KAPITAL	366270	366.270	366.270
III. REZERVE	5494	5.494	5.494
IV. REVALORIZACIONE REZERVE	492435	492.662	492.803
VII. NERASPOREDJENI DOBITAK	626837	626.571	857.881
VIII. GUBITAK	125324	25.630	231.475
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I OBAVEZE (112+113+116)	457285	520.015	680.955
I. DUGOROČNA REZERVISANJA	1280	1.330	1.104
II. DUGOROČNE OBAVEZE (114 + 115)	93995	197.551	301.547
1. Dugoročni krediti	93995	197.551	301.547
III. KRATKOROČNE OBAVEZE (117+118+119+120+121+122)	362010	321.134	378.304
1. Kratkoročne finansijske obaveze	184083	145.397	146.740
3. Obaveze iz poslovanja	152290	158.917	213.573
4. Ostale kratkoročne obaveze	9121	9.305	11.848
5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razganičenja	11089	7.515	6.143
V. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	1950	71.200	88.412
G. UKUPNA PASIVA (101+111 +123)	1892870	2.056.582	2.260.340
D. VANBILANSNA PASIVA		80.250	34.115
Bilans uspeha			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204-205+206)	1073601	1.333.574	1.269.118
1. Prihodi od prodaje	893708	1.314.995	1.246.849
5. Ostali poslovni prihodi		18.579	22.269
II. POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	1084899	1.334.047	1.335.073
1. Nabavna vrednost prodate robe	737924	934.184	906.416
2. Troškovi materijala	95300	119.071	123.430
3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	89815	98.954	126.975
4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	35899	30.844	35.542
5. Ostali poslovni rashodi	125961	150.994	142.710

IV. POSLOVNI GUBITAK (207-201)	11298	473	65.955
V. FINANSIJSKI PRIHODI	40537	34.401	78.063
VI. FINANSIJSKI RASHODI	136520	74.758	97.232
VII. OSTALI PRIHODI	24479	5.787	4.080
VIII. OSTALI RASHODI	21694	7.776	29.555
X. GUBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (214-213-215+216-217+218)	109215	42.819	110.599
V. GUBITAK PRE OPOREZIVANJA (220-219+222-221)	109215	42.819	110.599
3. Odloženi poreski prihodi perioda		17.189	181
E. NETO GUBITAK (224-223+225+226-227+228)	99694	25.630	110.418

Auto Čačak

Bilans stanja			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
A. STALNA IMOVINA (002+003+004+005+009)	290694	30.794	33.487
IV. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	59650	26.637	29.330
1. Nekretnine, postrojenja i oprema		26.637	29.330
V. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011)	31216	4.157	4.157
1. Učešća u kapitalu	31216	4.157	4.157
B. OBRTNA IMOVINA (013+014+015)	363210	547.374	593.755
I. ZALIHE	179936	123.216	202.349
III. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (016+017+018+019+020)	183084	424.158	391.406
1. Potraživanja	121125	159.297	196.604
2. Potraživanja za više plaćen porez na dobitak		0	3.660
3. Kratkoročni finansijski plasmani	59095	243.197	188.055
4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	2864	21.664	847
5. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja		0	2.240
V. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA		789	410

MASTER RAD

G. POSLOVNA IMOVINA (001+012+021)	654349	578.957	627.652
Dj. UKUPNA AKTIVA (022+023)	654349	578.957	627.652
A. KAPITAL (102+103+104+105+106-107+108-109-110)	597617	510.923	456.954
I. OSNOVNI I KAPITAL	138	138	168
III. REZERVE	30	30	0
VII. NERASPOREDJENI DOBITAK	597449	510.755	456.786
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I OBAVEZE (112+113+116)	50461	68.034	170.443
II. DUGOROČNE OBAVEZE (114 + 115)	4339	4.719	5.194
2. Ostale dugoročne obaveze		4.719	5.194
III. KRATKOROČNE OBAVEZE (117+118+119+120+121+122)	46122	63.315	165.249
3. Obaveze iz poslovanja	40012	59.033	157.074
4. Ostale kratkoročne obaveze		0	2.872
5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razganičenja	6110	673	5.303
6. Obaveze po osnovu poreza na dobitak		3.609	0
V. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE		0	255
G. UKUPNA PASIVA (101+111 +123)	654349	578.957	627.652
Bilans uspeha			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204-205+206)	591280	389984	591203
1. Prihodi od prodaje	561847	388297	590298
5. Ostali poslovni prihodi	29433	1687	905
II. POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	547848	362226	532244
1. Nabavna vrednost prodate robe	473322	273039	429769
2. Troškovi materijala	3600	20667	30731
3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	37385	45033	47052
4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	2001	2780	3333
5. Ostali poslovni rashodi	31540	20707	21359
III. POSLOVNI DOBITAK (201-207)	43432	27758	58959
V. FINANSIJSKI PRIHODI	57468	37817	30239
VI. FINANSIJSKI RASHODI	2446	366	10016
VII. OSTALI PRIHODI	2993	511	8

VIII. OSTALI RASHODI	2743	2276	31141
IX. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA(213-214+215-216+217-218)	71216	63444	48049
B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (219-220+221-222)	71216	63444	48049
1. Poreski rashod perioda		9515	4805
3. Odloženi poreski prihodi perioda		476	313
DJ. NETO DOBITAK (223-224-225-226+227-228)	60367	54405	43557

HIT Auto

Bilans stanja			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
A. STALNA IMOVINA (002+003+004+005+009)	18757	21980	23527
III. NEMATERIJALNA ULAGANJA	1053	1018	989
IV. NEKRETNINE,POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	10775	14033	15951
1. Nekretnine, postrojenja i oprema		14033	15951
V. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011)	6929	6929	6587
1. Učešća u kapitalu		6929	6587
B. OBRTNA IMOVINA (013+014+015)	437582	414994	329564
I. ZALIHE	216441	229184	199845
III. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (016+017+018+019+020)	188907	185810	129719
1. Potraživanja	64499	97402	60047
2. Potraživanja za više plaćen porez na dobitak		4410	3992
3. Kratkoročni finansijski plasmani	59007	62829	47940
4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	60385	12254	14745
5. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja	5016	8915	2995
G. POSLOVNA IMOVINA (001+012+021)	456339	436974	353091
Dj. UKUPNA AKTIVA (022+023)	456339	436974	353091
A. KAPITAL (102+103+104+105+106-107+108-109-110)	240373	223937	208426

MASTER RAD

I. OSNOVNI I KAPITAL	4733	4733	4733
III. REZERVE	253	253	253
VII. NERASPOREDJENI DOBITAK	235387	218951	203440
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I OBAVEZE (112+113+116)	215966	213037	144665
II. DUGOROČNE OBAVEZE (114 + 115)	0	2343	1363
2. Ostale dugoročne obaveze	0	2343	1363
III. KRATKOROČNE OBAVEZE (117+118+119+120+121+122)	215966	210694	143302
1. Kratkoročne finansijske obaveze	50466	2656	12061
3. Obaveze iz poslovanja	149935	203116	125208
4. Ostale kratkoročne obaveze	0	0	2472
5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razganičenja		4922	990
6. Obaveze po osnovu poreza na dobitak		0	2571
G. UKUPNA PASIVA (101+111 +123)	456339	436974	353091
Bilans uspeha			
Naziv pozicije	2014. godina	2013. godina	2012. godina
I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204-205+206)	2110832	1357796	1190200
1. Prihodi od prodaje	2044259	1355466	1186487
5. Ostali poslovni prihodi	66573	2330	3713
II. POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	2111323	1362553	1173636
1. Nabavna vrednost prodate robe	1932949	1190365	1001624
2. Troškovi materijala	33256	37093	41081
3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	74764	79839	77109
4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	1518	2926	3060
5. Ostali poslovni rashodi	68836	52330	50762
III. POSLOVNI DOBITAK (201-207)		0	16564
IV. POSLOVNI GUBITAK (207-201)	491	4757	0
V. FINANSIJSKI PRIHODI	7449	6666	12475
VI. FINANSIJSKI RASHODI	8324	5950	16694
VII. OSTALI PRIHODI	30771	27283	14967
VIII. OSTALI RASHODI	6317	7732	2138
IX. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA(213-214+215-216+217-218)	23088	15510	25174

XI. NETO DOBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA		2	0
B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (219-220+221-222)	23088	15512	25174
1. Poreski rashod perioda		0	2571
DJ. NETO DOBITAK (223-224-225-226+227-228)	19062	15512	22603

NAPOMENA:

SVI FINANSIJSKI IZVEŠTAJI SU PREUZETI SA SAJTA AGENCIJE ZA PRIVREDNE REGISTRE: WWW.APR.GOV.RS ZA 2012., 2013. I 2014. GODINU.

SVI POKAZATELJI SU RAČUNATI U EXCEL PROGRAMU I NJIHOVI REZULTATI SU PRIKAZANI U RADU.